

Kratke analize
September 2020

Urška Lušina

Zadolženost podjetniškega sektorja

Zadolženost za večino podjetij ne predstavlja več tako velikega omejitvenega dejavnika, kot ga je pred dobrim desetletjem z nastopom finančne krize. Podjetniški sektor se je v obdobju 2009 – 2019 vidno razdolžil in kljub prvim znakom krepitve zadolženosti v zadnjih treh letih, po večini kazalnikov zadolženost dosega ravni pred pospešitvijo rasti kreditov. K zniževanju celotnega dolga in njegovi zmerni rasti v zadnjih treh letih, je največ prispevalo znižanje bančnega dolga, najizraziteje v obdobju 2012–2015. Sposobnost podjetij za odplačevanje dolgov se, kljub prvim znakom krepitve zadolženosti, še vedno izboljšuje, kazalniki večinoma dosegajo najugodnejše vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od 2006 dalje). Prav tako se je prezadolženost v letu 2019 znižala in dosega najnižje vrednosti v celotnem opazovanem obdobju, kljub temu pa se je koncentracija finančnega dolga prezadolženih podjetij le delno izboljšala in še vedno ostaja dokaj visoka. Mikro, majhna in srednja podjetja (MSP) se tako, kljub vedno aktivnejšemu pristopu k reševanju nedonosnih terjatev, še vedno soočajo z večjimi težavami pri odplačevanju dolgov. Z razdolževanjem in ob omejenem dostopu do bančnih virov, pa so se spremenili tudi podjetniški viri financiranja, a se je tudi to spreminjanje v zadnjem obdobju malenkost umirilo.

Koronavirusno krizo je tako večina podjetij dočkala v precej boljši kondiciji kot pred desetletjem nastalo finančno krizo (leta 2008), tako z vidika zadolženosti kot tudi z vidika likvidnosti in dobičkonosnosti. Nižja zadolženost in višja likvidnost ter dobičkonosnost večine podjetij pomembno prispevajo k blaženju likvidnostnih pritiskov, do katerih prihaja v 2020 zaradi pojava koronavirusa (razglasitev epidemije v sredini marca 2020). Sprejeti so bili številni preventivni ukrepi za zajezitev nadaljnega širjenja virusa, ki pomenijo nevarnost za likvidnost podjetij ter posledično za gospodarsko aktivnost. Te nevarnosti pa ob dobrih preteklih rezultatih poslovnega sektorja blažijo tudi ukrepi za zagotavljanje likvidnosti v gospodarstvu: (i) Zakon o interventnem ukrepu odloga plačil kreditojemalcev (ZIUOPOK), (ii) Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (ZDLGPE) in (iii) različna likvidnostna posojila Slovenske izvozne in razvojne banke ter Slovenskega podjetniškega sklada (neposredno in posredno financiranje prek poslovnih bank in razmeram prilagojeni programi zavarovanj kreditov).

1. Zadolženost podjetniškega sektorja

Zadolženost za večino podjetij ne predstavlja več tako velikega omejitvenega dejavnika, kot ga je pred dobrim desetletjem z nastopom finančne krize. Podjetniški sektor se je v obdobju 2009 – 2019 vidno razdolžil in kljub prvim znakom krepitve zadolženosti v zadnjih treh letih, po večini kazalnikov zadolženost dosega ravni pred pospešitvijo rasti kreditov. **Koronavirusno krizo je tako večina podjetij dočkala v razmeroma dobri kondiciji.** Zadolženost in prezadolženost¹ sta po večini kazalnikov svoj vrh dosegli leta 2009², od takrat naprej in vse do leta 2016 pa sta se zniževali³, izraziteje v obdobju 2013–2015, medtem ko se je razdolževanje v zadnjem obdobju vedno bolj umirjalo

¹ Prezadolženost je merjena kot vsota vsega finančnega dolga, ki je višji od petkratnika EBITDA (če je $FV \geq 5$), ali kot celotni finančni dolg (če je $EBITDA < 0$). EBITDA (angl. Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization) je prosti denarni tok iz poslovanja (dobiček pred obrestmi, davki, depreciacijo in amortizacijo).

² Finančni dolg, prezadolženost, finančni vzvod in razmerje med celotnim dolgom in EBITDA so svoj vrh dosegli leta 2009, medtem ko so celotni, bančni dolg in razmerje med celotnim dolgom ter obveznostmi do virov sredstev svoj vrh dosegli že leta 2008.

³ Celotni dolg do 2016, finančni dolg in prezadolženost do 2017.

in je v zadnjih dveh letih po večini kazalnikov že prišlo celo do krepitve zadolženosti. Celotni dolg⁴ se zvišuje že zadnje tri leta, prav tako se zadnji dve leti vedno intenzivneje zvišuje tudi finančni dolg. Prezadolženost se je po lanskem rahlem zvišanju ponovno znižala, medtem ko se bančni dolg⁵ še naprej rahlo znižuje. Kljub zvišanju zadolženosti pa ta po vseh kazalnikih ostaja pod predkrizno ravno (leta 2008). Celotni dolg ostaja pod ravno iz leta 2007, medtem ko je bančni dolg še celo pod ravno iz leta 2005 (glej Sliko 1). Do poslabšanja kazalnikov zadolženosti, z izjemo kazalnika za bančni dolg, je v letu 2019 prišlo: v vseh skupinah podjetij po izvozni usmerjenosti^{6,7}, v večini dejavnosti (izjeme: promet in skladiščenje, strokovno-tehnične dejavnosti ter holdingi in lizingi)⁸ in v vseh velikostnih skupinah podjetij⁹ (izjema je finančni dolg pri majhnih podjetjih; glej Sliko 8 in Sliki 2 ter 3 v Prilogi)¹⁰. K umirjanju razdolževanja prek bank so največ prispevala: izvezno usmerjena podjetja (podrobneje: zmerno izvezno usmerjena podjetja)¹¹, podjetja iz nepremičninske dejavnosti (že dve leti zapored), trgovine in energetike¹² oziroma po velikosti gledano mikro, majhna in srednja podjetja (MSP; zaradi mikro podjetij¹³; glej Sliki 3 in 8).

---

⁴ Celotni dolg zajema finančne (znotraj tega bančne), poslovne in ostale obveznosti podjetij.

⁵ Bančni dolg je imelo v povprečju obdobja 2006–2018, le okoli 29 % gospodarskih družb. V letu 2019 le 26 % gospodarskih družb, kar je za skoraj 7 % manj kot pred finančno krizo. Se pa ta delež zadnja tri leta ponovno postopoma krepi.

⁶ Podjetja usmerjena na domači trg, ustvarijo manj kot 25 % prihodkov na tujih trgih, zmerni izvozniki ustvarijo med 25 % in 75 % prihodkov na tujih trgih in pretežni izvozniki več kot 75 % na tujih trgih. Nedefinirani izvozniki so podjetja, ki nimajo podatkov za izračun izvezne usmerjenosti (nimajo na voljo podatka o prihodkih od prodaje na domačem trgu in o čistih prihodkih od prodaje). Njihov delež v dodani vrednosti je običajno zanemarljiv za deleže podjetij po izvozni usmerjenosti, velikosti in izbranih dejavnostih glede na število podjetij, število zaposlenih in dodano vrednost v 2019 (glej Sliko 1 v Prilogi).

⁷ Pri neizvoznikih še vedno ostaja na ravni pred finančno krizo leta 2008, medtem ko je pri izvoznikih nad to ravno, če gledamo celotni dolg in malenkost pod to ravno, če gledamo finančni dolg. Predvsem na račun pretežno izvezno usmerjenih podjetij, katerim se celotni dolg krepi že zadnja štiri leta, finančni dolg pa zadnja tri leta in je pri obeh najvišji v celotnem opazovanem obdobju (od 2006 dalje). Pri zmernih izvoznikih sta oba dolga, kljub krepitvi v zadnjih dveh letih, na ravneh pred pospešitvijo rasti kreditov (glej Sliki 2 in 3 v Prilogi).

⁸ V letu 2019 se je celotni dolg večine dejavnosti zvišal, razen v prometu in skladiščenju ter v holdingih in lizingih (kjer je v obeh skupinah dejavnosti tudi najnižji v celotnem opazovanem obdobju (od 2006 dalje)). Kljub vsemu pa pri polovici dejavnosti še vedno ostaja na ravneh pred finančno krizo leta 2008, z izjemami v energetiki, nepremičninski dejavnosti ter informacijskih in komunikacijskih dejavnostih (kjer se je v zadnjih dveh dejavnostih v letu 2019 precej okreplil). Podobna gibanja so opazna tudi pri finančnem dolgu, ki se je v letu 2019 znižal le v strokovno-tehničnih dejavnostih ter v prometu in skladiščenju, a ostaja v večini dejavnosti na ravneh pred finančno krizo leta 2008 (razen v energetiki in nepremičninski dejavnosti).

⁹ S poslovnim letom 2016 so se spremenila merila za velikost podjetij (za podrobnosti glej ZGD-1L; čisti prihodki od prodaje in vrednost aktive), tako da v tej analizi za kriterij velikosti uporabljamo edini v obdobju opazovanja nespremenjeni kriterij – povprečno število delavcev v poslovnem letu.

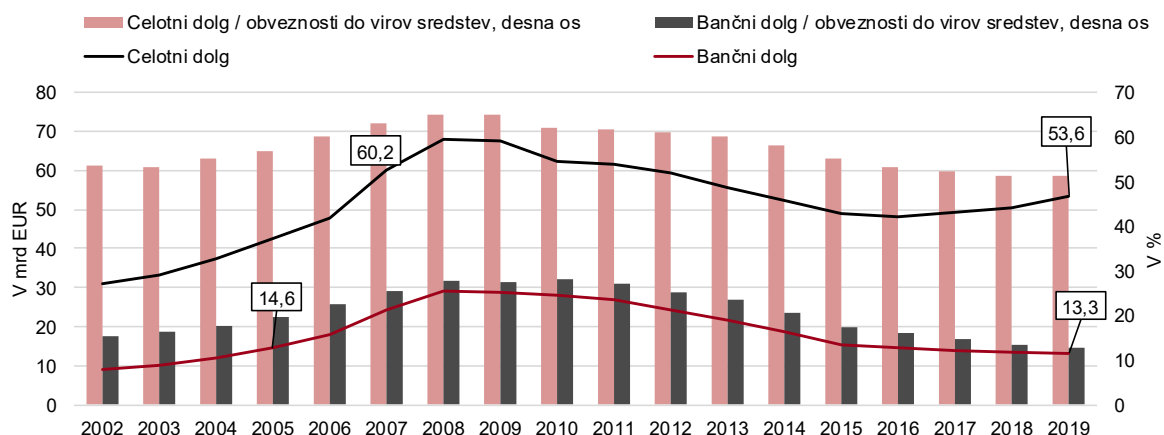
¹⁰ Celotni dolg se krepi tako v MSP kot v velikih podjetjih že zadnje tri leta (pri slednjih že celo štiri leta), medtem ko se je finančni dolg MSP okreplil predvsem v zadnjem letu (na račun srednjih in mikro podjetij), pri velikih podjetjih pa se krepi že zadnji dve leti. Kljub temu pa še vedno ostaja pri vseh velikostnih skupinah podjetij na ravneh pred finančno krizo leta 2008.

¹¹ Pri izvoznikih kot tudi neizvoznikih bančni dolg ostaja na ravneh pred pospešitvijo rasti kreditov. Izjema so le pretežni izvozniki, pri katerih je približno na ravni iz 2006.

¹² Pri večini dejavnosti je še vedno pod ravnmi pred pospešitvijo rasti kreditov, razen v energetiki, nepremičninski dejavnosti, prometu in gostinstvu.

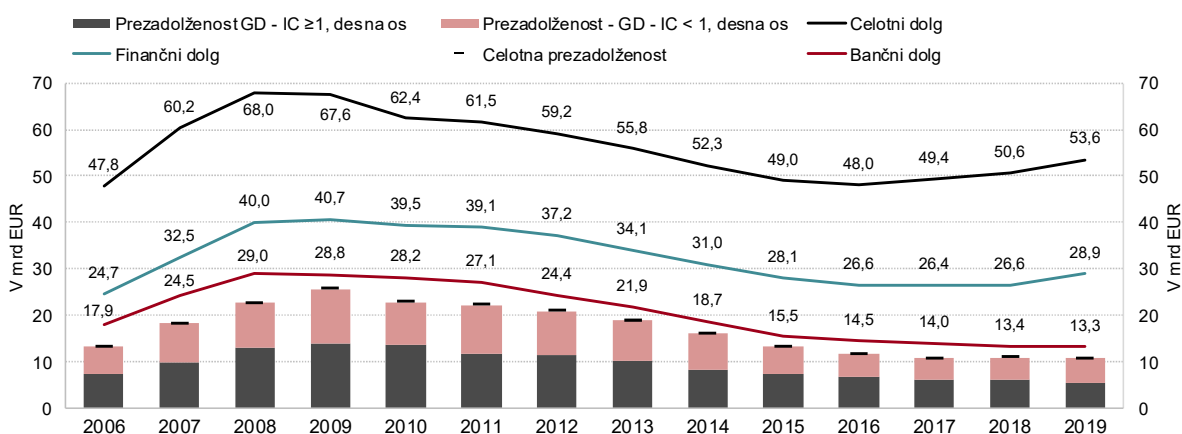
¹³ Pri vseh velikostnih skupinah podjetij je bančni dolg še vedno na ravni pred pospešitvijo rasti kreditov.

Slika 1: Zadolženost celotnega podjetniškega sektorja, 2002¹⁴–2019

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

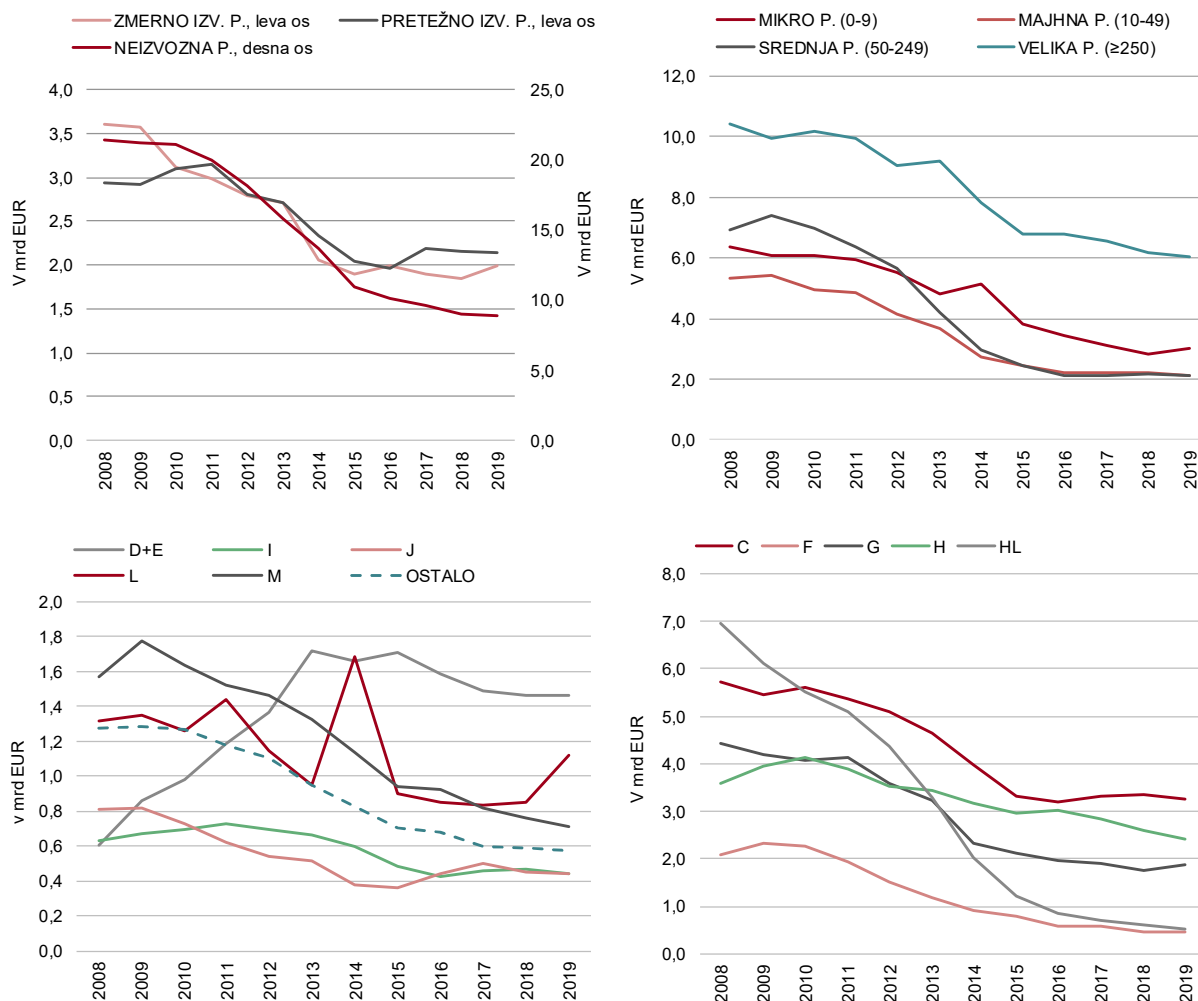
Slika 2: Zadolženost in prezadolženost celotnega podjetniškega sektorja, 2006–2019

Opomba: GD-IC gospodarske družbe z obrestno pokritostjo (EBITDA / obresti).

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

¹⁴ Primerjava za finančni dolg pred letom 2006 ni možna, saj je ta postavka v bilanci stanja šele od uvedbe SRS 2006.

Slika 3: Bančni dolg glede na izvozno usmerjenost¹⁵, velikost in izbrane dejavnosti¹⁶, 2008–2019

Opomba: IZV. P. – podjetja.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

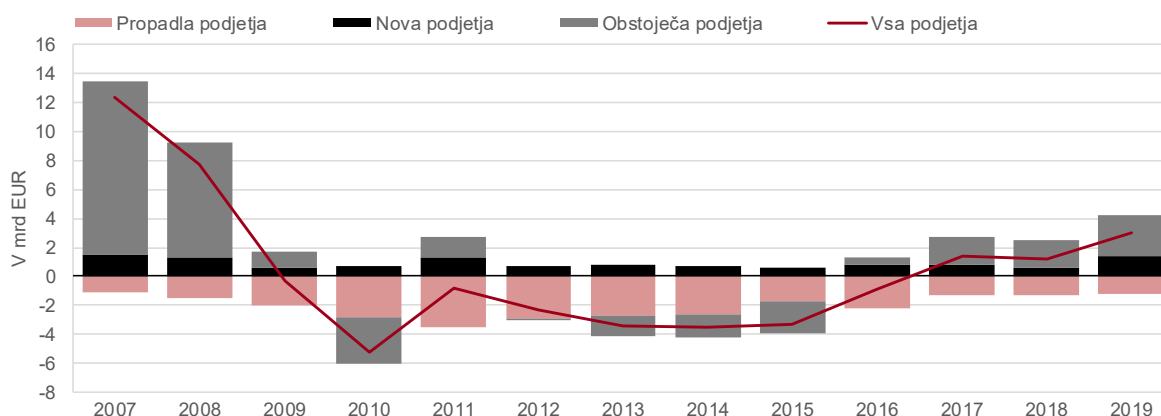
K zniževanju celotnega dolga in njegovi zmerni rasti v zadnjih treh letih je največ prispevalo znižanje bančnega dolga, najizraziteje v obdobju 2012–2015. V prvih letih krize se je bančni dolg

¹⁵ Neizvozna podjetja, ustvarijo manj kot 25 % prihodkov na tujih trgih, zmerno izvozna podjetja ustvarijo med 25 % in 75 % prihodkov na tujih trgih in pretežno izvozna podjetja več kot 75 % na tujih trgih zanemarljiv (za deleže podjetij po izvojni usmerjenosti, velikosti in izbranih dejavnostih glede na število podjetij, število zaposlenih in dodano vrednost v 2019 glej Sliko 1 v Prilogi).

¹⁶ Izbrane dejavnosti glede na višino treh kazalnikov: (1) delež finančnega dolga v celotnem finančnem dolgu, (2) delež prezadolženosti v celotni prezadolženosti in (3) finančni vzvod; C – Predelovalne dejavnosti, D – Oskrba z električno energijo, plinom in paro, E – Oskrba za vodo; ravnanje z odpadki; saniranje okolja, F – Gradbeništvo, G – Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil, H – Promet in skladiščenje, I – Gostinstvo, J – Informacijske in komunikacijske dejavnosti, L – Poslovanje z nepremičninami, M – Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti, HL – Holdingi in lizingi, OSTALO (A, B, del K, N, R, S, O-Q, U) – A – Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo, B – Rudarstvo, del K – Finančne in zavarovalniške dejavnosti, N – Druge raznovrstne poslovne dejavnosti, O – Dejavnost javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti, P – Izobraževanje, Q – Zdravstvo in socialno varstvo, R – Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti, S – Druge storitvene dejavnosti, T – Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem; proizvodnja za lastno rabo, U – Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles. Za deleže podjetij po izvojni usmerjenosti, velikosti in izbranih dejavnostih glede na število podjetij, število zaposlenih in dodano vrednost v 2019 glej Sliko 1 v Prilogi.

zniževal predvsem zaradi prenehanja poslovanja podjetij¹⁷, potem pa se je v obdobju 2012–2015 zniževal v vedno večji meri zaradi intenzivnejšega odplačevanja dolgov, deloma pa tudi zaradi prenosa slabih terjatev na Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB)¹⁸. V zadnjih štirih letih se je razdolževanje precej umirilo in je le še malenkostno ter v približno enaki meri posledica prenehanja poslovanja podjetij, kot pa dejanskega odplačevanja dolgov obstoječih podjetij (glej Sliko 5). Ob tem pa se celotni dolg krepi že zadnja tri leta (lani najintenzivneje), predvsem kot posledica vedno intenzivnejšega zadolževanja obstoječih podjetij ter lanskega precej višjega zadolževanja novih podjetij (najvišje v zadnjem desetletju; glej Sliko 4).

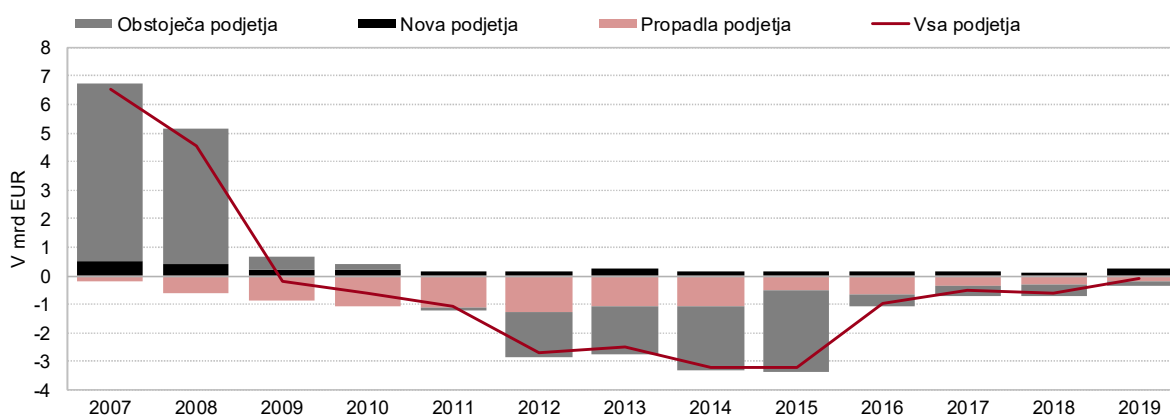
Slika 4: Sprememba celotnega dolga podjetniškega sektorja, 2006–2019

Opomba: Obstoječa podjetja – sprememba dolga podjetij, ki so poslovala v obeh zaporednih letih; Nova podjetja – zvišanje dolga konec dveh zaporednih let, zaradi prihoda novih podjetij (t.i. podjetij, ki so se na novo ustanovila v zadnjem zaporednem letu); Propadla podjetja – znižanje dolga konec dveh zaporednih let, zaradi prenehanja poslovanja podjetij; Vsa podjetja – skupna sprememba dolga konec dveh zaporednih let (Nova podjetja + Propadla podjetja + Obstoječa podjetja).

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Slika 5: Sprememba bančnega dolga podjetniškega sektorja, 2006–2019

Opomba: Obstoječa podjetja – sprememba dolga podjetij, ki so poslovala v obeh zaporednih letih; Nova podjetja – zvišanje dolga konec dveh zaporednih let, zaradi prihoda novih podjetij (t.i. podjetij, ki so se na novo ustanovila v zadnjem zaporednem letu); Propadla podjetja – znižanje dolga konec dveh zaporednih let, zaradi prenehanja poslovanja podjetij; Vsa podjetja – skupna sprememba dolga konec dveh zaporednih let (Nova podjetja+Propadla podjetja+Obstoječa podjetja).

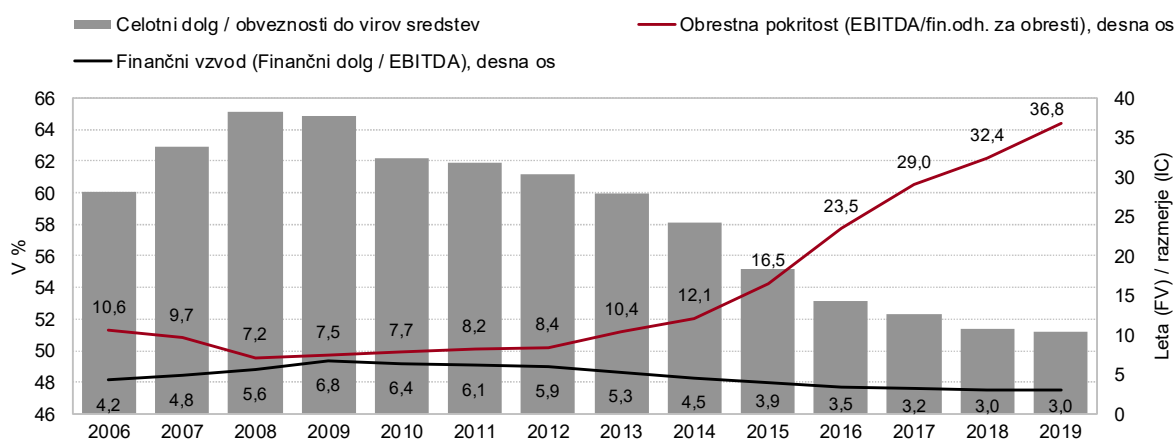
Vir: AJPES, preračuni UMAR.

¹⁷Izraz »prenehalo poslovati« uporabljamo za vse družbe, ki niso oddale zaključnih računov.

¹⁸Do konca leta 2014 je bilo na DUTB prenesenih 5 mrd EUR terjatev bančnega sistema.

Sposobnost podjetij za odplačevanje dolgov se, kljub prvim znakom krepitve zadolženosti, še vedno izboljšuje, kazalniki večinoma dosegajo najugodnejše vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od 2006 dalje)¹⁹. Poleg razdolževanja je k temu v zadnjem obdobju, predvsem pa v zadnjih treh letih, ko po nekaterih kazalnikih že prihaja do krepitve zadolženosti, večinoma prispevalo tudi izboljšanje poslovnih rezultatov, saj se EBITDA podjetij v povprečju zvišuje že od leta 2010, izraziteje pa v zadnjih šestih letih (lani kar najizraziteje – za 10 %). Prav tako se od leta 2016 krepijo celotna sredstva²⁰ (lani za kar 6 %)²¹. V vseh skupinah podjetij po izvozni usmerjenosti, v večini dejavnosti (razen v energetiki in komunikacijskih dejavnostih) in v vseh velikostnih skupinah podjetij je sposobnost odplačevanja dolgov, merjena kot finančni vzvod, že pod ravni iz leta 2006, kljub poslabšanju kazalnika v zadnjem letu v holdingih in lizingih, trgovini, komunikacijskih dejavnostih in gradbeništvu. Finančni vzvod tako svoje predkrizne ravni ni dosegel le v energetiki, kjer pa ostaja relativno nizek. Problematičen, kljub doseženi predkrizni ravni pa ostaja le v holdingih in lizingih, kjer je še vedno precej visok (40,9 let; glej Sliki 7 in 9).

Slika 6: Kazalniki sposobnosti celotnega podjetniškega sektorja za odplačevanje dolgov, 2006–2019

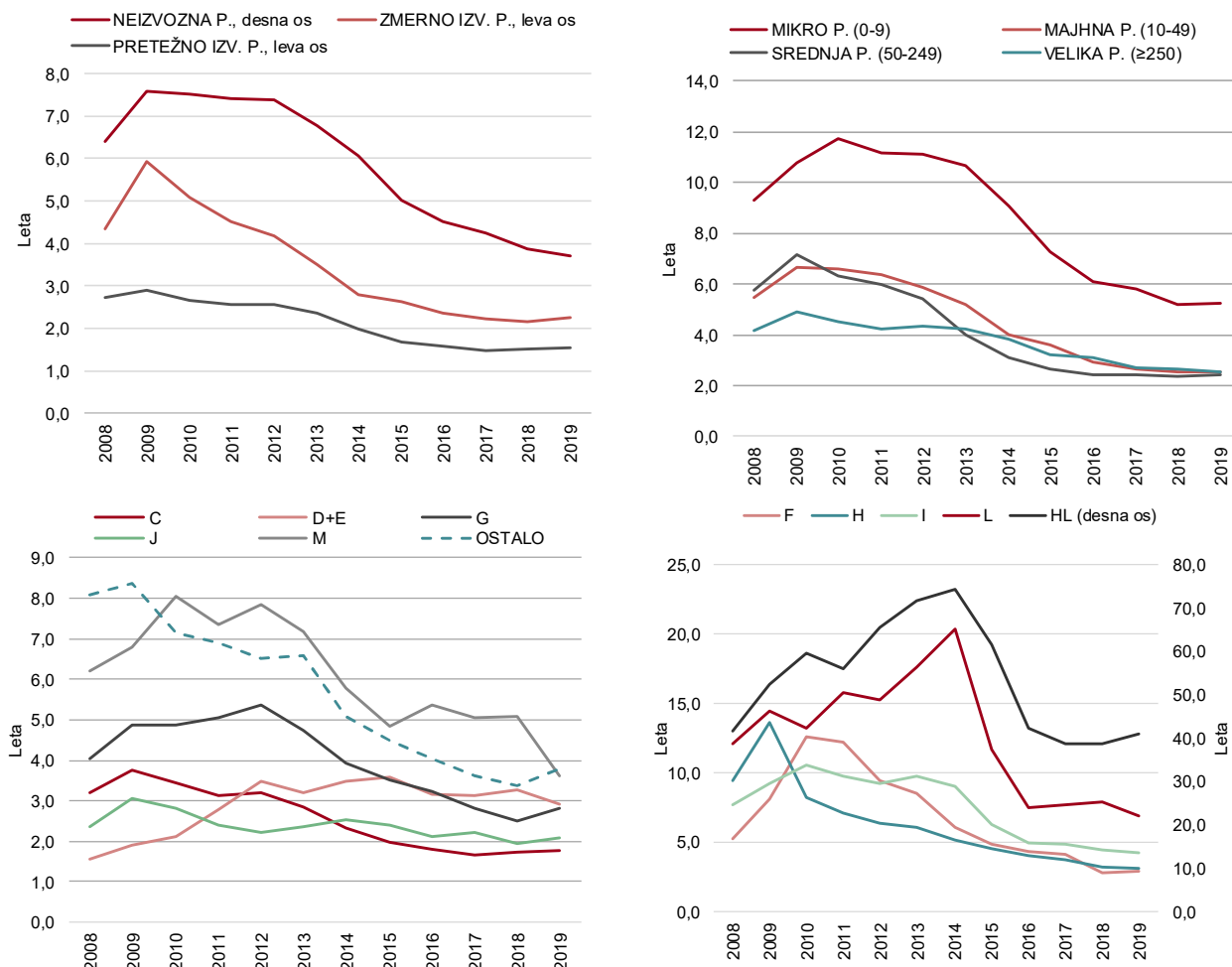
Opomba: FV – finančni vzvod; IC – obrestna pokritost.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

¹⁹ Kazalnika za celoten dolg in bančni dolg v obveznostih do virov sredstev (za katera je možna primerjava pred letom 2006), sta dosegla najugodnejše vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2002; glej Sliko 1).

²⁰ oziroma obveznosti do virov sredstev.

²¹ Likvidnost se je lani po vseh kazalnikih izboljšala in je po večini kazalnikov na najvišji ravni v celotnem opazovanem obdobju (od 2006) oz. precej višja kot pred finančno krizo 2008 (podrobneje v Poglavju 2 – Likvidnost in dobičkonosnost podjetniškega sektorja).

Slika 7: Finančni vzvod glede na izvozno usmerjenost, velikost in izbrane dejavnosti, 2008–2019

Opomba: IZV. P. – izvozna podjetja.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Prezadolženost se je v letu 2019 znižala in dosega najnižje vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2006), kljub temu pa se je koncentracija finančnega dolga prezadolženih podjetij le delno izboljšala in še vedno ostaja dokaj visoka. Prezadolženost, ki je leta 2019 znašala 10,8 mrd EUR, se je od leta 2009 več kot prepopolovila in je tako najnižja v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2006). Do izboljšanja v letu 2019 je prišlo: v neizvoznih podjetjih; v dejavnostih prometa, energetike in v strokovno-tehničnih dejavnostih; po velikosti gledano pa v velikih in majhnih podjetjih, a je bilo relativno večje pri velikih podjetjih. Prezadolženost tako dosega predkrizne ravni: pri vseh skupinah podjetij po izvozni usmerjenosti (kljub krepitvi v zadnjih dveh letih pri izvoznikih²²; pri neizvoznikih je še celo najnižja v celotnem opazovanem obdobju (od 2006)), v večini dejavnosti²³ (v holdingih in lizingih, prometu in komunikacijskih dejavnostih je tudi najnižja v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2006 dalje)) in po vseh velikostnih skupinah podjetij (v večini, razen pri mikro podjetjih je tudi na ravneh pred letom 2006; glej Sliko 8 in Sliko 4 v Prilogi). Še vedno pa, ob precejšnjem skupnem izboljšanju, težave nekaterih prezadolženih podjetij pod vprašaj postavljajo njihov obstoj. V letu 2019 je bilo tako okoli 47 % dolga prezadolženih podjetij namreč takšnega, da ga ne morejo tekoče financirati, zaradi nizkega ali še celo

²² Pri pretežnih izvoznikih se krepí že zadnja štiri leta, a kljub temu ostaja na ravni iz leta 2008. Pri zmernih izvoznikih pa se je močno okrepila v zadnjih dveh letih, a je še vedno pod ravnijo iz leta 2006.

²³ Izjema sta: energetika (kjer se je lani sicer znižala za skoraj 26 %) in nepremičninska dejavnost (kjer se ponovno krepí zadnja tri leta).

negativnega denarnega toka iz poslovanja ($IC < 1$). Ta delež se je v zadnjih treh letih še celo okrepil. Struktura prezadolženosti se je lani izboljšala, a še vedno kaže tudi na veliko koncentracijo. Leta 2019 je imelo deset najbolj zadolženih podjetij okoli 22 %, petdeset najbolj zadolženih pa okoli 40 % finančnega dolga prezadolženih podjetij. Po dejavnostih je bilo več kot 20 % skupne prezadolženosti skoncentrirane v holdingih in lizingih²⁴, več kot 10 % pa so jih imele še nepremičninska dejavnost, trgovina, predelovalne in strokovno-tehnične dejavnosti. Po velikosti večino prezadolženih podjetij predstavljajo MSP (predvsem mikro podjetja), katerih delež v skupni prezadolženosti je v celotnem opazovanem obdobju tudi višji kot pri velikih podjetjih in se je v zadnjih treh letih še celo okrepil in znaša skoraj 85 %, medtem ko se delež velikih vztrajno znižuje (lani še posebej intenzivno).

Tabela 1: Koncentracija finančnega dolga prezadolženih podjetij celotnega podjetniškega sektorja, 2019

	Prvih 10	Prvih 30	Prvih 50	Prvih 100	Prvih 500	Vse GD
Finančni dolg, v mrd EUR	3,4	5,3	6,2	7,5	10,8	15,6
Delež v finančnem dolgu vseh GD	12%	18%	22%	26%	37%	54%
Delež v celotnem dolgu vseh GD	6%	10%	12%	14%	20%	29%
Delež v finančnem dolgu vseh prezadolženih GD	22%	34%	40%	48%	69%	100%
Delež v celotnem dolgu vseh prezadolženih GD	16%	25%	30%	36%	51%	74%

Opomba: GD – gospodarska družba.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Tabela 2: Struktura prezadolženosti, glede na velikost in izbrane dejavnosti prezadolženih podjetij (v %), 2019

	Mikro (0-9)	Majhna (10-49)	Srednja (50-249)	MSP - skupaj	Velika (≥250)	Prezadolžena - skupaj
Predelovalne dej. (C)	4,1	17,6	13,3	8,0	37,7	12,5
Energetika (D+E)	2,2	1,2	0,2	1,7	21,3	4,7
Gradbeništvo (F)	8,8	1,9	1,3	6,3	0,0	5,3
Trgovina (G)	11,4	10,8	11,6	11,3	24,7	13,4
Promet in skladiščenje (H)	1,7	1,1	3,1	1,9	0,7	1,7
Gostinstvo (I)	4,0	3,0	2,3	3,5	0,5	3,0
Komunikacijske dej. (J)	1,6	3,5	0,9	1,8	0,0	1,5
Nepremičninska dej. (L)	25,2	5,7	0,0	17,2	0,0	14,6
Strokovno-tehnične dej. (M)	15,8	9,2	5,0	12,6	11,5	12,5
 Holdingi in lizingi (del K)	16,0	34,3	57,9	27,1	0,0	22,9
OSTALO (A, B, del K, N, R, S, O-Q, U)	9,2	11,8	4,5	8,7	3,6	7,9
Prezadolžena - skupaj	55,1	12,8	16,8	84,7	15,3	100,0

Opomba: MSP – mikro, majhna in srednje velika podjetja.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Kljub vedno aktivnejšemu pristopu²⁵ k reševanju nedonosnih terjatev se MSP še vedno soočajo z večjimi težavami pri odplačevanju dolgov. Ukrepi za finančno prestrukturiranje so bili prvotno večinoma namenjeni velikim, preživetja sposobnim podjetjem, katerih nedonosne terjatve so bile reševane s krovnimi pogodbami o finančnem prestrukturiranju (t.i. MRA sporazumi²⁶). Te temeljijo na »Slovenskih načelih prestrukturiranja dolgov v gospodarstvu«, ki jih je aprila 2014 pripravilo in sprejelo

²⁴ Holdingi in lizingi imajo drugačno strukturo financiranja kot nefinančne družbe.

²⁵ MRA, odprodaja portfelja, prenos terjatev na DUTB, odpisi, smernice in priročnik za upravljanje z nedonosnimi terjatvami MSP.

²⁶ Angl. Master Restructuring Agreement. Po podatkih Banke Slovenije je bilo med letoma 2014 in 2016 sklenjenih 80 MRA sporazumov, v katere je bilo vključenih 171 podjetij (Poročilo o Finančni stabilnosti, junij 2017, str 30–31). Večji del pogodb je bil sklenjen do leta 2015, ker pa je večina tovrstnih sporazumov sklenjena za obdobje sedmih let, procesi še niso zaključeni (Poročilo o Finančni stabilnosti, januar 2018, str. 36).

Združenje bank Slovenije (ZBS) v sodelovanju z Banko Slovenije (BS) in Ministrstvom za finance (MF). Ukrepi za MSP pa so se zaradi razdrobljenosti terjatev in s tem potrebe po drugačnem pristopu bank večinoma oblikovali šele v zadnjih petih letih. Združenje bank Slovenije in Banka Slovenije sta tako decembra 2015 izdala smernice za upravljanje z nedonosnimi terjatvami MSP²⁷, marca 2017 pa je Banka Slovenije v okviru tehnične pomoči Evropske komisije in v sodelovanju s Svetovno banko, izdala priporočnik za učinkovito upravljanje nedonosnih terjatev do MSP²⁸. Oba dokumenta naj bi bila v pomoč poslovodstvu bank pri temeljitem prestrukturiranju MSP. Zaradi večje usmerjenosti na domači trg, bolj omejenega dostopa do finančnih sredstev in kasneje oblikovanih ukrepov, se MSP tako soočajo s precej večjim deležem nedonosnih terjatev oziroma z večjimi težavami pri odplačevanju dolgov. Omejen dostop do finančnih sredstev teh podjetij pa blažijo: (1) že uveljavljeni instrumenti Slovenske izvozne in razvojne banke (SID; garancije in krediti), (2) z gospodarsko in finančno krizo uveljavljeni ukrepi finančnega inženiringa²⁹, ki jih v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) in tudi Službo vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (SVRK) izvaja SID³⁰ in (3) finančne ter vsebinske spodbude³¹ Slovenskega podjetniškega sklada (SPS; garancije, mikrokrediti, vavčerji, posebne spodbude, zagonske spodbude in semenski kapital)³². Del slednjih izvaja tudi v sodelovanju z MGRT, s SID banko preko Sklada skladov³³, z Evropskim investicijskim skladom (EIF; CeFoF, programa COSME in EaSI)³⁴, Evropskim združenjem garancijskih shem (AECM) in z Javno agencijo RS za spodbujanje podjetništva, internacionalizacije, tujih investicij in tehnologij (SPIRIT). S spremenjenimi makrofinančnimi razmerami v gospodarstvu se je tako v zadnjih letih nabor produktov in

²⁷ Smernice za prestrukturiranje mikro, majhnih in srednjih podjetij, december 2015.

²⁸ Priročnik za učinkovito upravljanje in reševanje nedonosnih terjatev do MSME, marec 2017.

²⁹ Programi z elementi državnih pomoči (omogočanje ugodnih pogojev financiranja na tržnih vrzelih), kjer banka lastna sredstva uporablja z javnimi in zasebnimi sredstvi, s čimer dosega tudi ustrezne mehanizme delitve in obvladovanja tveganj. Namenjeni so zagotavljanju dolgoročnih virov za financiranje MSP in razvojnih projektov, ki temeljijo na lastni raziskovalno-razvojni dejavnosti podjetij za povečanje njihovih inovacijskih in konkurenčnih sposobnosti. Programi se izvajajo iz nacionalnih proračunskih sredstev (MGRT – MF – SVRK) in tudi evropskih kohezijskih sredstev Sklada skladov. Prvi ukrep finančnega inženiringa s strani SID banke je bil v Sloveniji uveden leta 2011.

³⁰ V letu 2019 so pri neposrednem financiranju podjetij ponudbo razširili tudi na samostojne podjetnike in zadrage, zlasti v okviru produktov neposrednega izvajanja Sklada skladov (Letno poročilo SID banke 2019, str. 9). Nadaljevalo se je izvajanje šestih že v letu 2018 obstoječih ukrepov finančnega inženiringa v obliki šestih specializiranih kreditnih linij, katerih sredstva so lahko podjetja pridobila neposredno pri SID banki. SID banka je v letu 2019 tako izvajala sledeče programe: a. za financiranje malih in srednje velikih podjetij; b. za financiranje naložbenih projektov v gospodarstvu, c. za financiranje naložb v gozdno-lesno predelovalno verigo in d. za financiranje naložb za trajnostno rast slovenskega turizma, e. za financiranje tehnološko-razvojnih projektov in f. za financiranje poslovanja in kapitalskega utrjevanja malih in srednje velikih podjetij. Neto dani krediti so ob koncu leta 2019 znašali skupaj 289,2 mio EUR (125 strankam pa je bilo odobrenih za 144,8 mio EUR novih kreditov; Letno poročilo SID banke 2019, str.60-61).

³¹ Dodatna oblika pomoči, ki jo SPS ponuja že od leta 2014 k finančni podpori (pri spodbudah za zagon inovativnih podjetij in pri javnih razpisih za semenski kapital), za večjo uspešnost izvedenih investicij in obstoj podjetij na trgu. Vključuje mentorske programe, ki jih podjetja potrebujejo predvsem v zgodnjih fazah razvoja podjetja (več o tem v Letnem poročilu Slovenskega podjetniškega sklada, 2019, str. 39).

³² SPS s svojimi instrumenti in ukrepi prispeva k lažjemu in hitrejšemu dostopu MSP do finančnih sredstev. Leto 2019 je bilo za Sklad izjemno uspešno, saj so celo presegli lastne cilje (za 208 % več odobrenih projektov in za 27 % več odobrenih sredstev za finančne spodbude). Odobrili so rekordnih 4.657 projektov oz. 123,8 mio EUR finančnih spodbud ter 10,9 mio EUR vsebinskih spodbud, kar je pripomoglo k izvedbi 212,5 mio EUR investicij. Najpomembnejša finančna linija sklada v letu 2019 so še vedno ostale garancije za ugodnejše bančne kredite s subvencijo obrestne mere (59 %), sledijo mikrokrediti (26 %), vavčerji (skoraj 8 %; razpisani prvič lani), posebne spodbude – les, digitalna transformacija (obe po dobra 2 %), zagonske spodbude (skoraj 2 %), semenski kapital ter vsebinska podpora (oboje po 0,6 %) (Letno poročilo Slovenskega podjetniškega sklada 2019, str. 12-14).

³³ V 2019 je SPS podpisal Okvirni finančni sporazum za izvajanje finančnega instrumenta »EKP lastniško in kvazi lastniško financiranje MSP (2014–2020)« (Letno poročilo Slovenskega podjetniškega sklada 2019, str. 21).

³⁴ S tem sklad prispeva h koriščenju sredstev Evropskega sklada za strateške naložbe (EFSI) na ravni Republike Slovenije (del naložbenega načrta za Evropo oz. t.i. Junckerjevega načrta; Letno poročilo Slovenskega podjetniškega sklada 2019, str. 21). CeFoF: Srednjeevropski sklado skladov tveganega in zasebnega kapitala; program COSME: nov Program EU za konkurenčnost podjetij in MSP za obdobje 2014-2020, v okviru katerega je eden izmed glavnih ciljev zagotoviti boljši dostop do financiranja MSP v različnih fazah njihovega življenjskega cikla; EaSI: Evropski program za zaposlovanje in socialne inovacije.

porabnikov na področju MSPjev le še širil (SID³⁵: Naložbeni sklad za lastniško financiranje podjetij³⁶ in Sklad skladov za izvajanje finančnih instrumentov v okviru evropske kohezijske politike 2014–2020³⁷, izdaja zelene obveznice³⁸, razvoj Razvojno-spodbujevalnega programa za financiranje po Zakonu o spodbujanju investicij³⁹, okrepitev aktivnosti projektnega financiranja in svetovanja⁴⁰; SPS: Finančne spodbude za celoten življenjski cikel MSPjev⁴¹, vzpostavitev sistema vsebinskih podpor mladim inovativnim podjetjem, v letu 2019 prvič vpeljane spodbude v obliki vavčerjev⁴², vloga povezovalca v podjetniške mreže v mednarodnem okolju⁴³), s čimer je omogočen nadaljnji dostop do ugodnih virov financiranja in vsebinskih podpor finančnim produktom za MSP tudi v prihodnje. Neodvisno od MRA sporazumov pa so in bodo banke še naprej omogočale vsem komitentom, ki se soočajo s finančnimi težavami tudi restrukturiranje terjatev⁴⁴ (najpogosteje s podaljšanjem ročnosti pogodbe ali odlogom odplačil; glej tudi Poglavlje 3 – Epidemija koronavirusa in ukrepi za zagotavljanje likvidnosti v 2020).

---

³⁵ Konec leta 2019 so neto krediti skupaj dosegli približno 1,55 mrd EUR, kar je 6,6 % povečanje v primerjavi s stanjem leta 2018. Po standardizirani metodologiji makroekonomskih multiplikatorjev je tako SID banka s svojimi storitvami omogočila slovenskim podjetjem za: 2,4 mrd EUR prodaje, 1 mrd EUR BDP in 1 mrd EUR izvoza in okoli 5.900 novih delovnih mest (Letno poročilo SID banke 2019, str. 9, 34, 56).

³⁶ Namenjen lastniškemu financiranju slovenskih inovativnih in hitro rastočih malih in srednje velikih podjetij (t.i. Mid Cap podjetja z do 3.000 zaposlenimi) ter ustvarjanju novih delovnih mest v Sloveniji. Novost v 2019 je bila vzpostavitev dveh skladov zasebnega kapitala (SID + EIF: vsak po 25 mio EUR), ki ju upravljata dva zasebna slovenska upravljalca. Samo ta dva sklada naj bi zagotovila vsaj 75 mio EUR svežega kapitala za slovenska (MSP in Mid Cap podjetja) v naslednjih 3 do 4 letih (Letno poročilo SID banke, str. 63).

³⁷ Namenjen spodbujanju trajnostne gospodarske rasti in razvoja, inovacijskih vlaganj ter tekočega poslovanja z dolžniškimi in lastniškimi oblikami financiranja na štirih področjih: raziskave, razvoj in inovacije, mala in srednje velika podjetja, energetska učinkovitost in urbani razvoj. Vanj bo do leta 2023 vplačanih 253 mio EUR evropskih kohezijskih sredstev, ki so Sloveniji na voljo v finančni perspektivi 2014–2020. V letu 2018 so bili razviti prvi finančni instrumenti ter izbrani finančni posredniki za posojila v naložbe, povezane z raziskavami, razvojem in inovacijami ter mikroposojila. V letu 2019 pa so bili razviti trije finančni instrumenti: a. EKP posojila za urbani razvoj, b. EKP posojila za prenavo stavb javnega sektorja in c. EKP posojila za lastniško in kvazi lastniško financiranje malih in mikro podjetij. Lani so tako uspešno plasirali sredstva iz prve tranše evropskih kohezijskih sredstev (63 mio EUR) in črpali drugo tranšo v višini 63 mio EUR (Letno poročilo SID banke 2019, str. 9, 17, 19).

³⁸ V letu 2018, kot prvi izdajatelj na mednarodnih kapitalskih trgih (Letno poročilo SID banke 2019, str. 17).

³⁹ Skupaj z MGRT. Te investicije naj bi izboljšale logistično, komunalno in drugo gospodarsko in javno infrastrukturo na območju RS. S tem naj bi prispevale k skladnejšemu in hitrejšemu regionalnemu razvoju.

⁴⁰ Pomoč v obliki hitreje in učinkovitejše priprave infrastrukturnih projektov.

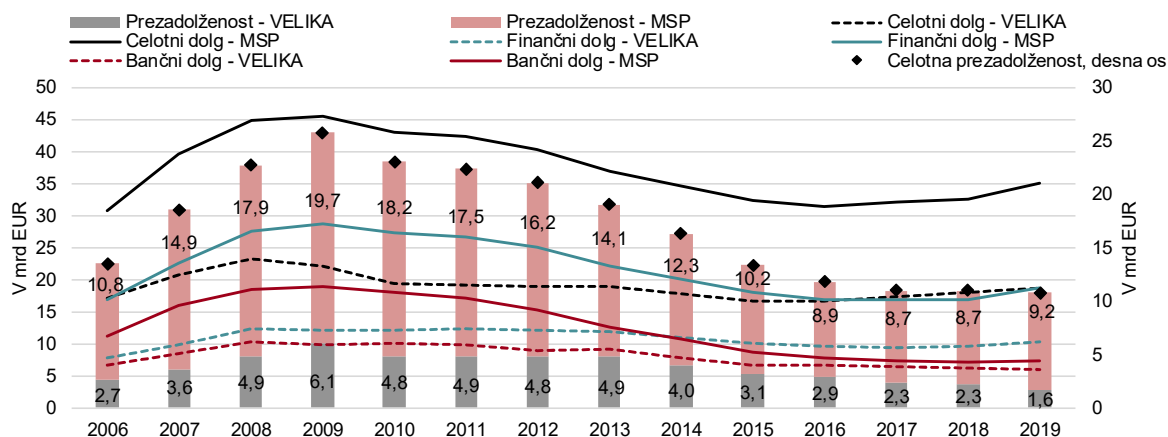
⁴¹ (1) za MSP, pri katerih obstaja vrzel pri pridobivanju finančnih virov za rast in razvoj in (2) za posebne ciljne skupine v ranljivih fazah rasti in razvoja (star-upi, podjetja s problemskih območjih, podjetja, ki delujejo na družbeno koristnih področjih,...). V 2019 se je preko sodelovanja v CEFoF nadaljevalo z letom 2018 začeto izvajanje linije tveganega kapitala, v 2019 pa se je v sodelovanju s SID banko vzpostavila še linija semenskega kapitala (Sklad skladov; konvertibilno posojilo ali so-investiranje; Letno poročilo Slovenskega podjetniškega sklada 2019, str. 14).

⁴² Vavčerji oz. enostavne spodbude malih vrednosti se izvajajo na podlagi odločitve o podpori s strani SVRK. Ob tem gre za operacijo »Vzpostavitev celovitega vavčerskega sistema spodbud malih vrednosti za MSP 2019-2023 (21.12.2018)«. V letu 2019 je SPS objavil 13 javnih pozivov za vavčerje (več o tem v Letnem poročilu Slovenskega podjetniškega sklada, 2019, str. 42), ki izboljšujejo konkurenčni položaj podjetij in kakovost poslovanja in katerih realizacija po številu ter znesku odobrenih vlog je močno preseгла načrtovane zneske.

⁴³ Sklepanje strateških partnerstev za koriščenje EU programov in ostale aktivnosti na EU ravni (EFSI, ESIF, CEFoF, AECM, EIF-NPI Equity Platform) ter sklepanje ostalih strateških partnerstev s podjetniškimi mrežami v mednarodnem okolju (z namenom zagotavljanja pomoči pri internacionalizaciji, še zlasti pri povezovanju, spodbujanju k prenosu znanjain inovacij na tuje trge, iskanju novih razvojnih sodelovanj in razvojnih skupnih projektov na mednarodni ravni; Letno poročilo Slovenskega podjetniškega sklada 2019, str. 51).

⁴⁴ Restrukturirana posojila so posojila, ki nastanejo kot posledica nezmožnosti dolžnika odplačevati dolg pod prvotno dogovorjenimi pogoji bodisi s spremenjenimi pogoji prvotne pogodbe bodisi z novo pogodbo, s katero se pogodbeni stranki dogovorita o delnem ali celotnem poplačilu prvotnega dolga.

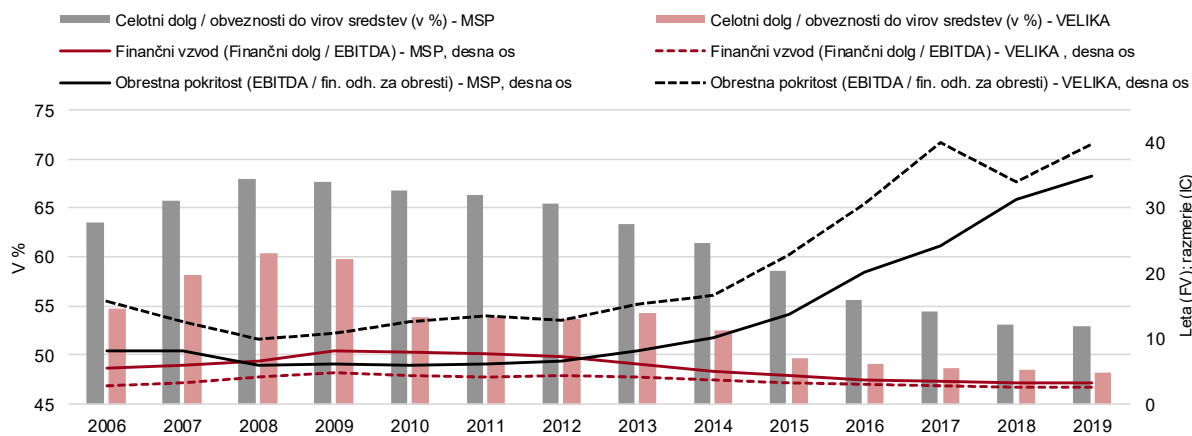
Slika 8: Zadolženost in prezadolženost po velikosti podjetij, 2006–2019

Opomba: MSP – mikro, majhna in srednje velika podjetja (0-249); VELIKA(≥250).

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Slika 9: Kazalniki sposobnosti za odplačevanje dolgov po velikosti podjetij, 2006–2019

Opomba: MSP – mikro, majhna in srednje velika podjetja (0-249); VELIKA(≥250); FV – finančni vzvod; IC – obrestna pokritost.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Z razdolževanjem in ob omejenem dostopu do bančnih virov se vztrajno, a v zadnjem obdobju malenkost manj intenzivno spreminjajo tudi podjetniški viri financiranja. Poleg bančnih virov se je v vseh velikostnih skupinah podjetij zmanjšal tudi delež poslovnih virov pri dobaviteljih. Delež finančnih obveznosti do bank se pri večini velikostnih skupin podjetij znižuje že vse od leta 2009 in dosega pri vseh najnižje opazovane vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2006). Še vedno pa za razliko od MSP ostaja najpomembnejši vir financiranja za velika podjetja⁴⁵. Prav tako se je v vseh velikostnih skupinah podjetij zmanjšal tudi delež poslovnih virov pri dobaviteljih, ki je tako pri MSP kot pri velikih podjetjih dokaj podoben⁴⁶ in celo nižji kot leta 2006. Izpadle vire financiranja je večina podjetij nadomeščala s preostalimi finančnimi obveznostmi, predvsem z drugimi finančnimi obveznostmi⁴⁷, a so

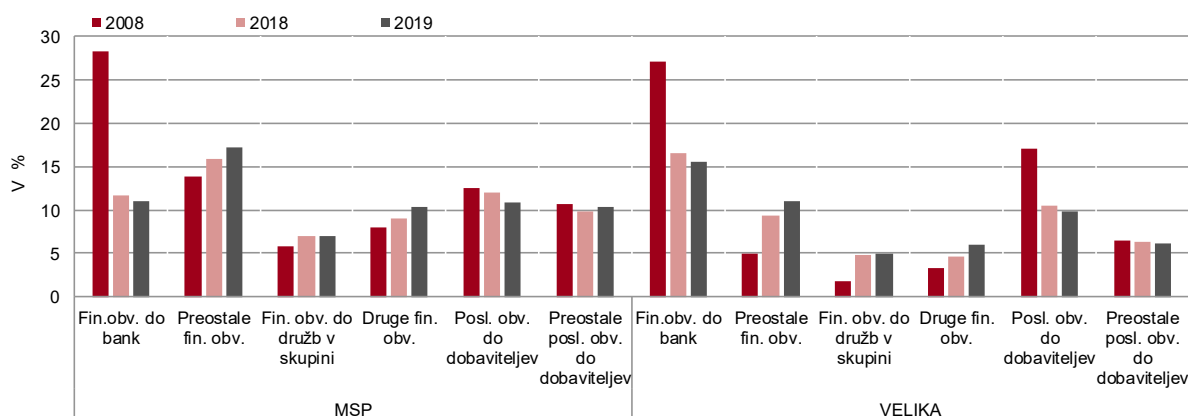
⁴⁵ »K manjšemu financiranju velikih podjetij pri bankah v zadnjih letih so pomembno prispevale tudi prodaje slovenskih velikih podjetij novim lastnikom iz tujine, ki po nakupu podjetja pogosto preusmerijo financiranje z bančnimi posojili na druge banke v tujini ali v vire znotraj skupine podjetij.« (Poročilo o finančni stabilnosti, junij 2019, str. 17).

⁴⁶ Z izjemo leta 2008 in 2009 je malenkost pomembnejši za MSP.

⁴⁷ MSP so glede na leto 2008 zvišale preostale finančne obveznosti različno: majhna jih sploh niso; srednja so zvišala tako finančne obveznosti do družb v skupini kot tudi druge finančne obveznosti v podobnem obsegu; mikro podjetja pa so zvišala predvsem druge finančne obveznosti (finančne obveznosti do družb v skupini so se jim le malenkost zvišale).

preostale finančne obveznosti relativno pomembnejše za MSP, katerim v zadnjih letih predstavljajo najpomembnejši vir financiranja⁴⁸. Precej višji kot v predkriznem obdobju je pri obeh skupinah podjetij tudi delež finančnih obveznosti do družb v skupini (pri velikih podjetjih je celo na najvišji ravni v celotnem opazovanem obdobju (od leta 2006)).

Slika 10: Spremembe v strukturi virov financiranja po velikosti podjetij

Opomba: MSP – mikro, majhna in srednje velika podjetja; Fin. – finančne; Posl. – poslovne.; Preostale fin. / posl. obv. so: (1) obveznosti do družb v skupini in (2) druge obveznosti.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Koronavirusno krizo je tako večina podjetij dočakala v precej boljši kondiciji kot pred desetletjem finančno-ekonomsko krizo (leta 2008), tako z vidika zadolženosti kot tudi z vidika likvidnosti in dobičkonosnosti. Nižja zadolženost in višja likvidnost ter dobičkonosnost večine podjetij pa pomembno prispevajo k blaženju likvidnostnih pritiskov do katerih prihaja v 2020, zaradi pojava koronavirusa.

2. Likvidnost in dobičkonosnost podjetniškega sektorja

Likvidnost in dobičkonosnost podjetniškega sektorja sta se lani po vseh kazalnikih okrepili. Kazalniki večinoma dosegajo najugodnejše vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (glej Sliko 11 in Sliko 5 ter 6 v Prilogi). Likvidnost se z izjemo leta 2012 in 2018⁴⁹ izboljšuje že od začetka krize in po vseh kazalnikih dosega najvišje vrednosti (izjema: koeficient pospešene likvidnosti⁵⁰, ki pa se je po lanski krepitvi ponovno približal najvišji vrednosti iz leta 2017; glej Sliko 5 v Prilogi). Koeficient splošne likvidnosti⁵¹, ki nam pokaže, ali bi podjetje lahko pokrilo vse trenutne kratkoročne obveznosti s kratkoročnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago, se je od začetka finančne krize (leta 2008) zvišal za kar 40 o. t. in tako dosega najvišje vrednosti v celotnem opazovanem obdobju (glej Sliko 11)⁵². Precej višji kot leta 2008 je: v vseh skupinah podjetij po izvozni usmerjenosti (pri izvoznikih dosega najvišje

⁴⁸ Predvsem mikro in od lani še srednjim podjetjem (lani: precejšen porast deleža drugih finančnih obveznosti), medtem ko se majhna podjetja v podobni meri poslužujejo tudi financiranja prek bank.

⁴⁹ Znižal se ni le koeficient absolutne likvidnosti – ožja definicija (delež denarnih sredstev v vseh kratkoročnih obveznostih).

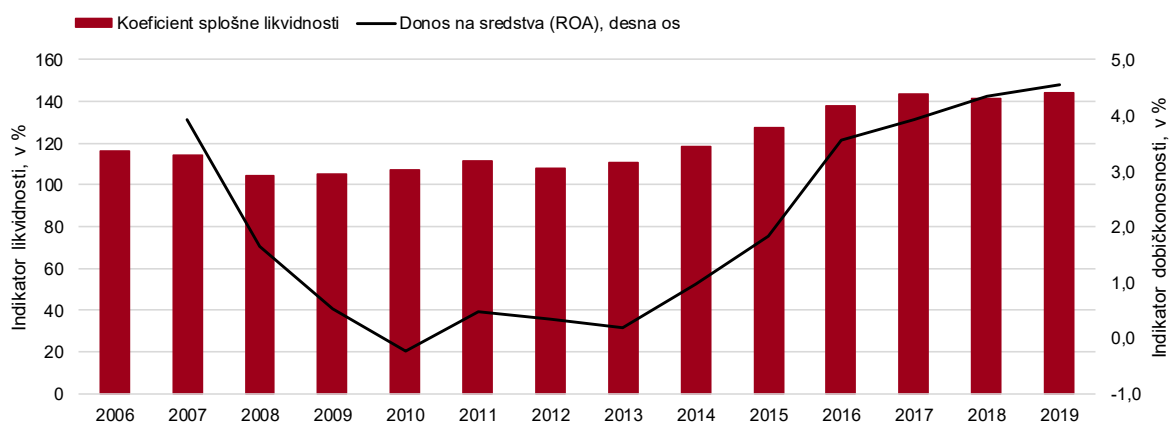
⁵⁰ Koeficient pospešene likvidnosti (angl. quick ratio) nam pove, ali bi podjetje lahko pokrilo svoje kratkoročne obveznosti, če ne bi moglo uporabiti (prodati) zaloga za pokrivanje teh obveznosti.

⁵¹ Koeficient splošne likvidnosti (tudi t.i. koeficient tekoče ali kratkoročne likvidnosti; angl. current ratio) nam pokaže, ali bi podjetje lahko pokrilo vse trenutne kratkoročne obveznosti s kratkoročnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago.

⁵² Kratkoročna sredstva se že zadnjih pet let krepijo, medtem ko se kratkoročne obveznosti krepijo zadnja tri leta in z izjemo leta 2018 po nižji stopnji kot kratkoročna sredstva. Denarna sredstva pa se krepijo že vse od 2013 in jih je na ravni podjetniškega sektorja za skoraj trikrat več kot leta 2008.

vrednosti, medtem ko se je pri neizvoznikih v zadnjih dveh letih malenkost znižal), v vseh velikostnih skupinah podjetij (pri mikro in majhnih podjetjih dosega najvišje vrednosti, medtem ko se je pri srednjih podjetjih lani znižal, pri velikih podjetjih pa je dosegel vrh v 2017) in v vseh izbranih dejavnostih (lani je dosegel najvišje vrednosti v približno polovici dejavnosti – v predelovalnih dejavnostih, komunikacijskih dejavnostih, gradbeništvu, nepremičninskih dejavnostih in gostinstvu; glej Sliko 12). Dobičkonosnost pa se zvišuje že vse od leta 2014 in je po večini kazalnikov leta 2017 dosegla ravni pred finančno krizo (pred 2008). V zadnjih dveh letih se je še dodatno okrepila in tako po večini kazalnikov dosega najugodnejše vrednosti (izjema je donosnost kapitala (ROE)⁵³; glej Sliko 11 in Sliko 6 v Prilogi). Donosnost sredstev (ROA) je lani znašala 4,6 % in je za 2,9 o. t. višja kot v začetku finančne krize (leta 2008)⁵⁴. Višja kot takrat je: v vseh skupinah podjetij po izvozni usmerjenosti (pri neizvoznikih dosega najvišje vrednosti, medtem ko je pri izvoznikih v zadnjih dveh letih malenkost zanihala⁵⁵, a je še vedno na višji ravni kot pri neizvoznikih), v vseh velikostnih skupinah podjetij (kjer v večini podjetij dosega najvišje vrednosti, razen pri velikih, saj se je lani malenkost znižala) in v večini dejavnosti (izjema so komunikacijske dejavnosti; ob tem pa v približno polovici dejavnosti dosega najvišje vrednosti: holdingi in lizingi, strokovno-tehnične dejavnosti, gradbeništvu, nepremičninska dejavnost in gostinstvo; glej Sliko 13).

Slika 11: Likvidnost in dobičkonosnost celotnega podjetniškega sektorja, 2006–2019

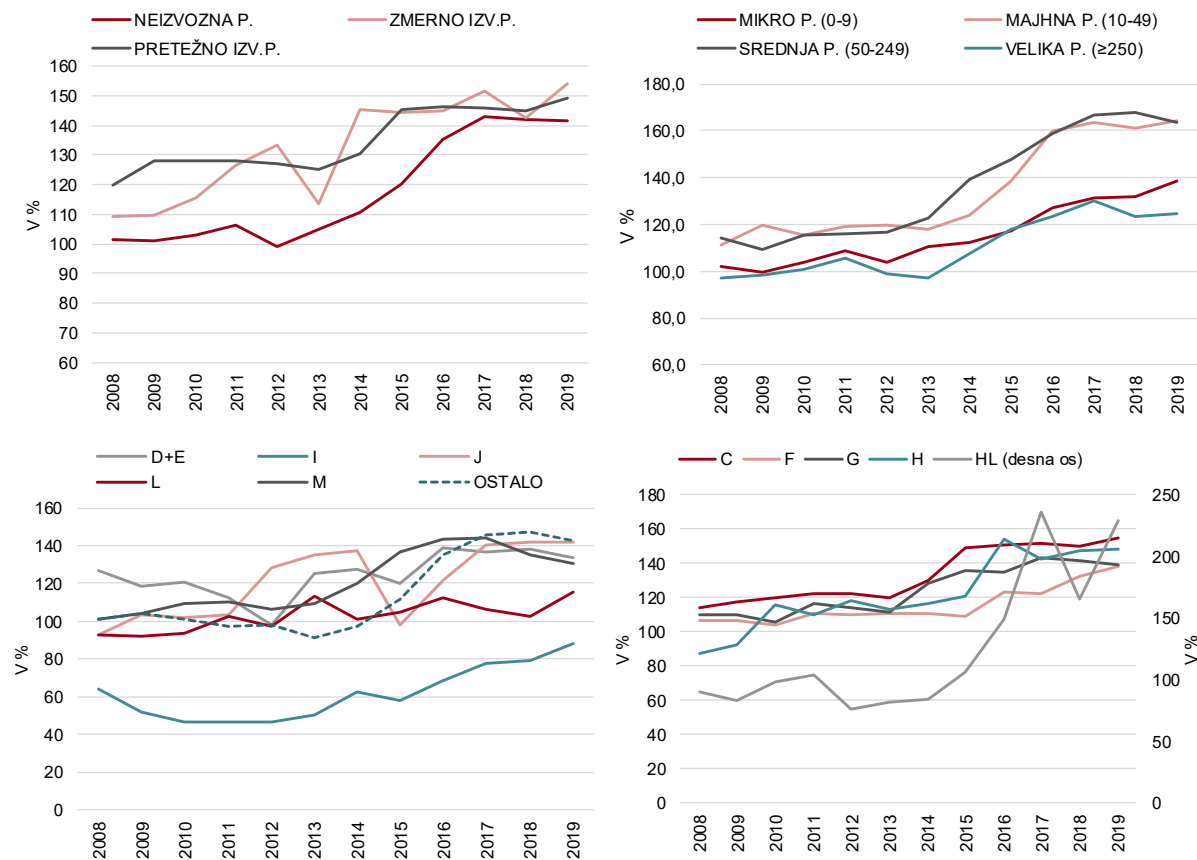
Vir: AJPES, preračuni UMAR.

⁵³ Donos na sredstva (ROA) – angl. Return on assets; Donos na kapital (ROE) – angl. Return on equity.

⁵⁴ Neto čisti dobiček podjetniškega sektorja se krepi že zadnjih šest let in dosega najvišje ravni v celotnem opazovanem obdobju (od 2006), medtem ko se povprečna sredstva krepijo zadnja štiri leta (sicer vsako leto intenzivneje, a so rasti precej nižje kot pri neto čistem dobičku).

⁵⁵ Pri zmernih izvoznikih je dosegla vrh v 2018 in pri pretežnih izvoznikih v 2017.

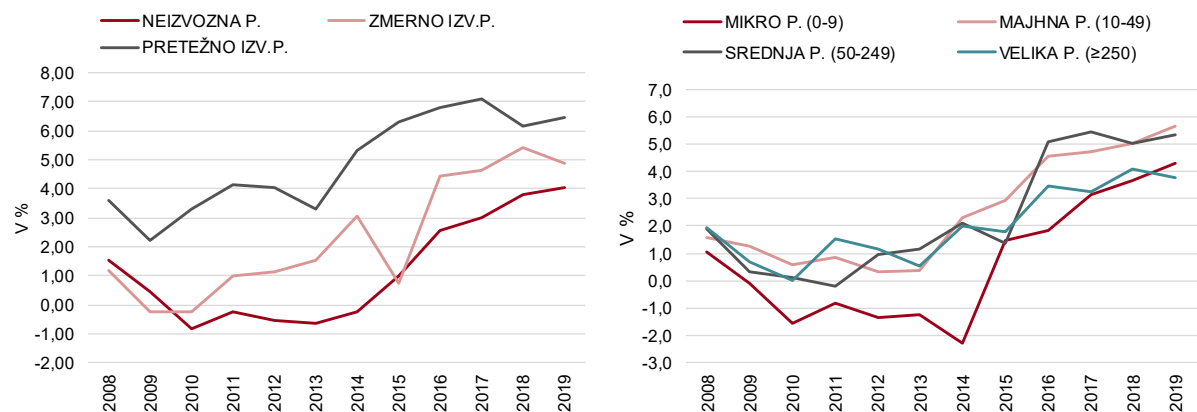
Slika 12: Koefficient splošne likvidnosti glede na izvozno usmerjenost, velikost in izbrane dejavnosti, 2008–2019

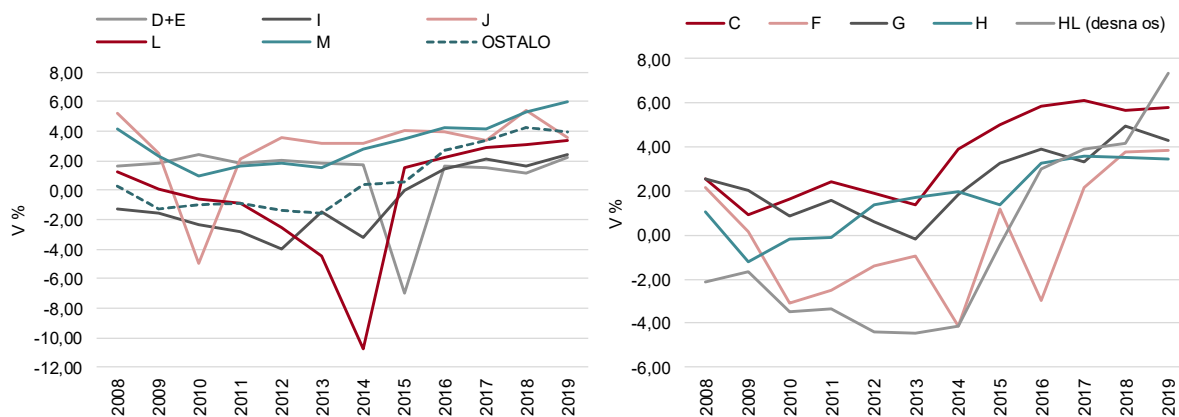

Opomba: IZV. P. – izvozna podjetja.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Slika 13: Donos na sredstva (ROA) glede na izvozno usmerjenost, velikost in izbrane dejavnosti, 2008–2019

Opomba: IZV. P. – izvozna podjetja.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

3 Epidemija koronavirusa in ukrepi za zagotavljanje likvidnosti v 2020

Po zaključku poslovnega leta 2019 je v sredini marca 2020 izbruhnila epidemija koronavirusa⁵⁶ in sprejeti so bili številni preventivni ukrepi za zavezitev nadaljnega širjenja, ki pomenijo nevarnost za likvidnost podjetij ter posledično za gospodarsko aktivnost. Slednje pa dokaj uspešno blažijo dobri pretekli poslovni rezultati podjetniškega sektorja – visoka donosnost, likvidnost in nizka zadolženost ter razmeroma zgodaj oblikovani ukrepi za zagotavljanje likvidnosti v gospodarstvu. Konec marca je stopil v veljavo *Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila kreditojemalcev (ZIUOPOK)*⁵⁷, ki omogoča 12-mesečni odlog plačila kreditnih obveznosti podjetjem, samostojnim podjetnikom, zadrugam, nosilcem kmetijskega gospodarstva in tudi drugim fizičnim osebam⁵⁸. Konec aprila je bil sprejet tudi *Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (ZDLGPE)*⁵⁹, ki omogoča do konca leta 2020 poroštvo RS bankam in hranilnicam za zadolževanje kreditojemalcev do pet let v obsegu 2 mrd EUR skupnega zneska glavnice kreditnih pogodb.⁶⁰ V vsem tem času pa tudi banke kreditirajo podjetja, ki potrebujejo likvidnostna posojila, povezana s COVID-19.

⁵⁶ 12. 3. 2020 je Vlada RS sprejela Odredbo o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) na območju RS.

⁵⁷ V veljavi od 29. 3. 2020.

⁵⁸ Kreditojemalec lahko naslovi na banko vlogo najkasneje v šestih mesecih po preklicu epidemije virusa (31. 5. 2020). Končni datum zapadlosti kreditne pogodbe se podaljša za čas trajanja odloga plačila; obrestna mera za kredite pa ostane nespremenjena; jamstvo RS za 25–50 % zneska 12 odloženih mesečnih obrokov kreditov za obdobje dogovorjenega odloga (Zakon o interventnih ukrepih za zavezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)). Skupni znesek izdanih poroštev RS je 200 mio EUR. SID banka je pooblaščenca, da v imenu RS in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev (več o tem na: <https://www.sid.si/banke/poro%C5%A1tvo-rs-ziuzeop>).

⁵⁹ V veljavi od 1. 5. 2020.

⁶⁰ Najvišji dovoljeni skupni znesek glavnice kredita posameznega kreditojemalca, za izpolnitev katerega skladno s tem zakonom odgovarja RS, znaša do 10 % prihodkov od prodaje v letu 2019 in ne sme presežati višine zneska stroškov dela za leto 2019. Višina porošstva 70–80 % jamstva glavnice (70 % za velika podjetja in 80 % za MSP). Trajanje porošstva ne sme presežati ročnosti kredita, vključno z morebitnimi naknadnimi podaljšanji, v zvezi s katerimi je bilo dano. Unovčevanje porošstva v obliki: denarja / obveznic RS / obveznic SID. SID banka pa v imenu RS in za njen račun opravlja vse posle v zvezi z unovčevanjem poroštev.

Po zadnjih podatkih Banke Slovenije⁶¹ (do 17. 7. 2020) naj bi banke in hranilnice po ZIUOPOK prejele 23.100 vlog podjetij in prebivalcev za odobritev odlogov plačil (v skupnem obsegu kreditov: 2,5 mrd EUR), znesek odloženih plačil za odobrene vloge pa je znašal 333 mio EUR. Tri četrtine vseh do takrat prejetih vlog naj bi banke prejele v prvem mesecu veljave zakona. Večina vlog pa naj bi že bila odobrena. Hkrati pa so v tem času banke prejele 1.200 vlog podjetij za nova likvidnostna posojila, povezana s koronavirusom v višini 668 mio EUR, od katerih so jih polovico že odobrile. Pričakujejo pa, da bi se lahko del teh posojil potem naknadno preoblikoval v posojila z jamstvom države. Po podatkih SID banke (do 10.9.2020) pa je bilo po ZDLGPE, ki omogoča kreditiranje z jamstvom države, sklenjenih za okoli 21 mio EUR kreditov, medtem ko je bilo odobrenih kreditov (rezervirana kvota) za 7,6 mio EUR⁶². Višina izdanih poroštev RS za sklenjene odloge plačil kreditnih obveznosti po ZIUOPOK pa je na dan 31.7.2020 znašala 54,9 mio EUR⁶³.

3.1 Aktivnosti SID banke

SID banka je, kot pomembna sistemska banka, že konec februarja 2020 pripravila okvir protikriznih ukrepov. Prvi interventni ukrepi (posredni in neposredni) so bili usmerjeni v podjetja, neposredno prizadeta z negativnimi posledicami koronavirusa, ter družbe, ki potrebujejo likvidnost za zagotavljanje ponudbe proizvodov in storitev. Tako so do sedaj razvili že tri programe neposrednega financiranja za podjetja (od katerih sta prva dva namenjena tudi za velika podjetja):

- (i) *Neposredno financiranje podjetij v času izbruha COVID-19 (SDMKV; načrtovana višina razpisanih sredstev: 100 mio EUR) – Likvidnostno financiranje*⁶⁴,
- (ii) *Financiranje naložb in obratnega kapitala za trajnostno rast turizma (TURIZEM 1; načrtovana višina razpisanih sredstev: 100 mio EUR) – Financiranje v turizmu in gostinstvu*⁶⁵, in
- (iii) *Financiranje poslovanja MSP (MSP9; načrtovana višina razpisanih sredstev: 50 mio EUR) – Financiranje MSP*⁶⁶.

Ob teh pa *neposredno financirajo tudi zdravstvene zavode in ustanove za nakup zaščitne opreme, materiala in storitev zaradi epidemije COVID-19 in ponujajo garancije za dobavo zaščitnega materiala in opreme.*

Poleg tega ponujajo prilagojene programe posrednega financiranja (prek poslovnih bank in hranilnic; v načrtovani višini: 600 mio EUR)⁶⁷, v okviru katerih ponujajo: 1. višje (do 100 %) financiranje stroškov

⁶¹ Glej sporočilo za javnost Banke podeljujejo kredite podjetjem za namene soočanja s covidkrizo; prva posojila tudi po jamstveni shemi.

⁶² Več o tem na: <https://www.sid.si/banke/porostvo-rs-zdlgpe>.

⁶³ Več o tem na: <https://www.sid.si/banke/poro%C5%A1tvo-rs-ziuzeop>.

⁶⁴ SDMKV - višina kredita: MSP z vsaj 2 zaposlenima (100.000–7 mio EUR), velika p. (100.000–12 mio EUR); doba kredita: 2– 12 let, odprt razpis: do porabe sredstev. Več o tem v: *Neposredno financiranje podjetij v času izbruha COVID-19 (SDMKV) in 200 milijonov evrov likvidnostnih posojil in 150 milijonov evrov zavarovalnih ter pozavarovalnih poslov SID banke v času epidemije.*

⁶⁵ TURIZEM 1 – upravičenci: samostojni podjetniki, MSP in velika p. in zadruga; višina kredita: do 85 % celotnih stroškov, za naložbo (100.000–20 mio EUR), za obratni kapital (za MSP: 100.000–7 mio EUR, za velike samostojne podjetnike, velika podjetja in zadruga: 100.000–20 mio EUR); doba kredita: za naložbe – 6–30 let in za obratni kapital – 2–12 let; odprt razpis: do porabe sredstev. Več o tem v: *Financiranje naložb in obratnega kapitala za trajnostno rast turizma (TURIZEM 1) in 200 milijonov evrov likvidnostnih posojil in 150 milijonov evrov zavarovalnih ter pozavarovalnih poslov SID banke v času epidemije.*

⁶⁶ MSP9 – upravičenci: samostojni podjetniki, MSP in zadruga; višina kredita: do 85 % celotnih stroškov; 100.000–7 mio EUR na podjetje; doba kredita: 2–12 let; odprt razpis: do porabe sredstev. Več o tem v: *Financiranje poslovanja MSP (MSP9) in 200 milijonov evrov likvidnostnih posojil in 150 milijonov evrov zavarovalnih ter pozavarovalnih poslov SID banke v času epidemije.*

⁶⁷ Abanka, Addiko bank, Gorenjska banka, Hranilnica Lon, NKBM in Sberbanka. Pri bankah, ki niso pristopile k podpisu aneksa, pa se financiranje izvaja še naprej iz obstoječih linij, vendar brez prvih dveh sprostitev

projekta oz. poslovanja, 2. pridobitev kredita, ki se lahko v celoti nameni refinanciranju ter 3. možnost moratorija (skladno z ZIUOPOK) za programe:

- (i) *Financiranje razvoja konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije,*
- (ii) *Financiranje regionalnega in družbenega razvoja,*
- (iii) *Financiranje razvoja družbe znanja in inovativnega podjetništva ter*
- (iv) *Financiranje razvoja okolju prijazne družbe in proizvodnje.*

Ob neposrednem in posrednem financiranju pa v skladu z ZIUOPOK omogočajo odlog plačila kredita (oz. podaljševanje ročnosti) za obstoječe komitente, ki že zaznavajo oteženo poslovanje in poslabšanje finančnega položaja. Viri preko poslovnih bank nimajo omejitev glede minimalnih zneskov, prav tako ni omejitev glede števila zaposlenih.

V letu 2020 je tako SID banka močno povečala obseg plasiranih sredstev v gospodarstvo. V primeru nadaljnjega zaostrovanja razmer naj bi bila pripravljena vzpostaviti tudi dodatne sklade finančnega inženiringa, po potrebi pa tudi jamstvene sheme za podjetja, banke in fizične osebe, da tako zagotovi ustrezen obseg svojega proticikličnega delovanja (Letno poročilo SID banke 2019, str. 41).

Vzporedno z interventno vlogo banka tudi v letu 2020 nadaljuje z aktivnostmi, povezanimi z razvojno vlogo banke (spodbujanje razvoja, raziskav in inovativnosti podjetij v smeri povečanja konkurenčnosti gospodarstva – pri dolgoročnih virih za naložbene projekte). Nadaljujejo se aktivnosti za pridobitev ocene primernosti za posredovanje sredstev programov EU Invest, ki naj bi dodatno omogočila delitev tveganj in naslavljanje tržnih vrzeli. Za ustvarjanje nove vrednosti za ciljne skupine končnih upravičencev in izboljšanje dostopa do ugodnih dolgoročnih sredstev, banka v svoje kreditne linije vključuje, poleg drugih virov, tudi dolgoročne namenske vire Evropske investicijske banke, banke KfW, Razvojne banke Sveta Evrope in MGRT. Dodatno so v začetku julija na mednarodnih kapitalskih trgih uspešno izdali tudi »COVID-19« obveznice v višini 350 mio EUR z ročnostjo petih let, ki jih bodo namenili financiranju slovenskega gospodarstva za lajšanje posledic koronavirusne krize.⁶⁸ Prav tako je Evropska komisija v prvi polovici julija⁶⁹ Sloveniji, v sklopu Začasnega okvira, odobrila shemo za financiranje podjetij zaradi epidemije koronavirusa v vrednosti 222 mio EUR, ki je sofinancirana s strani Evropskega strukturnega in investicijskega sklada (ESIF), in ga bo izvajala SID banka⁷⁰. Njen namen je podjetjem olajšati dostop do virov financiranja in jim tako omogočiti čim bolj nemoteno poslovanje med in tudi po koncu izbruha. V septembru naj bi se tako na marca sprejeto Naložbeno pobudo EU v odziv na koronavirus (CRII in CRII+)⁷¹ oblikovala še dva dodatna finančna instrumenta, ki bi naj bila v upravljanju SID banke⁷²:

- (i) *Posojila za raziskave in razvoj za MSP in velika podjetja (COVID-19 RRI; načrtovana višina neposrednega financiranja: 5 mio EUR), in*
- (ii) *Mikroposojila⁷³ za MSP (COVID-19 MSP; načrtovana višina posrednega financiranja: 60 mio EUR).*

⁶⁸ Več o tem v sporočilu »SID BANKA na mednarodnih kapitalskih trgih uspešno izdala »COVID-19 obveznice«.

⁶⁹ 9. 7. 2020

⁷⁰ Več o tem v Evropska komisija odobrila shemo v višini 222 milijona EUR za financiranje podjetij, prizadetih zaradi izbruha koronavirusa.

⁷¹ CRII – Angl. Coronavirus Response Investment Initiative (13. 3. 2020); CRII + - Angl. Coronavirus Response Investment Initiative Plus (2. 4. 2020).

⁷² Predlog načrta izvajanja finančnih instrumentov za omilitev posledic ekonomske krize zaradi epidemije COVID-19 za obdobje 2020-2023 (NIFI COVID-19), Predlog sklepa o soglasju h Ključnim elementom finančnih instrumentov za omilitev posledic ekonomske krize zaradi epidemije COVID-19 (KEFI COVID-19), Vlada o gospodarskih temah in Združenje Občin Slovenije - 27. REDNA SEJA VLADE RS.

⁷³ Mikroposojila – posojila do 25.000 EUR.

Glede na trenutne finančno-gospodarske razmere pa naj bi bilo v letu 2020 pomembnejše neposredno financiranje (na področjih daljših ročnosti in višjih tveganj, kjer so prisotne tržne vrzeli⁷⁴) – ukrepi finančnega inženiringa in Sklada skladov (Letno poročilo SID banke 2019, str. 41). V okviru Sklada skladov se je tako sredi maja oblikoval tudi nov program posrednega financiranja za MSP – Portfeljske garancije.⁷⁵

SID banka pa poleg ugodnega neposrednega in posrednega financiranja nudi tudi nove in razmeram prilagojene programe zavarovanj kreditov (zavarovanje bančnih garancij, kreditov za pripravo na izvoz in sklenitev kreditnih zavarovanj za dane avanse za dobavo respiratorjev, mask in druge zaščitne opreme)⁷⁶.

3.2 Aktivnosti Slovenskega podjetniškega sklada

Slovenski podjetniški sklad, kot nacionalni javni finančni sklad za podporo MSP, start-upov in scale-upov⁷⁷ prav tako skrbi za blažitev posledic epidemije z uvedbo novih produktov, s spreminjanjem že obstoječih produktov in posameznih aktivnosti Sklada na področju strateških partnerstev ter pomoči podjetjem pri internacionalizaciji.

Uvedba novih produktov:

- (i) *Mikrokrediti za mikro in mala podjetja v sodelovanju s Skladom skladov za omilitev posledic epidemije SARS-CoV-2 na gospodarstvo (P7-2 2020 COVID; načrtovana višina razpisanih sredstev: 47,6 mio EUR)⁷⁸,*
- (ii) *Kreditni za MSP za zagotavljanje likvidnostnih sredstev za MSP za omilitev posledic epidemije SARS-CoV-2 na gospodarstvo (P7C 2020 COVID; načrtovana višina razpisanih sredstev: 25 mio EUR)⁷⁹, in*
- (iii) *izvajanje neposredne potrditve operacije »COVID-19 Nakup zaščitne opreme« (načrtovana višina sredstev: 10 mio EUR)⁸⁰.*

⁷⁴ Poenostavljena Predhodna ocena finančnih instrumentov COVID-19 (MGRT in SID) – julij 2020: ugotavlja, da je ekonomska kriza kot posledica epidemije COVID-19 vrzeli še poglobila na področjih raziskav, razvoja in inovacij (RRI) ter MSP. Pri čemer so se potrebe MSP preusmerile na obratna sredstva in zagotavljanje likvidnosti, pri velikih podjetjih pa na obratna sredstva v povezavi s konkretno naložbo.

⁷⁵ EKP Portfeljske garancije za MSP (2014–2020; 19. 5. 2020): krediti z brezplačnim jamstvom SID banke; sodelujoče poslovne banke: NLB, Delavska hranilnica in Primorska hranilnica Vipava. Skupni obseg sredstev v višini skoraj 100 mio EUR za končne prejemnike; višina kredita: 30.000–10 mio EUR, doba kredita: 3–10 let.

⁷⁶ Več o tem na: <https://www.sid.si/korona/korona-zavarovanje>.

⁷⁷ Scale-up podjetje je podjetje, ki ima v zadnjih 3 letih povprečni letni donos najmanj 20 %, z začetkom obdobja z vsaj 10 zaposlenimi.

⁷⁸ P7-2 2020 COVID – neposredni mikrokredit po ugodni pogodbeni obrestni meri za 1.900 mikro in majhnih podjetij (z manj kot 5 zaposlenimi, vključno s start-up podjetji) ter samostojnih podjetnikov; mikrokrediti (do 25.000 EUR) bodo predvidoma na voljo v septembru. Višina razpisanih sredstev pa je odvisna od potrditve operacije FI COVID-19, ter pogajanj med MGRT, Skladom skladov in SPS. Več o tem v Predlogu sprememb in dopolnitev poslovnega in finančnega načrta javnega sklada Republike Slovenije za podjetništvo za leto 2020, str. 10–11.

⁷⁹ P7C 2020 COVID – neposredni brezobrestni kredit v višini: 5.000–50.000 (kredit predstavlja do 100 % virov financiranja upravičenih stroškov); doba kredita: 1–5 let, namenjen za podporo okoli 750 MSP s področja turizma (dejavnosti: posamezni oddelki iz Gostinstva (I), Drugih raznovrstnih dejavnosti (N) in Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti (R)), ki so locirana izven problemskih in obmejnih problemskih območij, imajo vsaj 5 zaposlenih in so utrpela škodo zaradi virusa; odprt razpis: do 9. 10. 2020; obdobje upravičenosti nastanka stroškov: 1. 2. 2020–1. 4. 2021. Več o tem v P7C 2020 COVID-19 Krediti za blažitev posledic epidemije SARS-CoV-2 na gospodarstvo in Predlogu sprememb in dopolnitev poslovnega in finančnega načrta javnega sklada Republike Slovenije za podjetništvo za leto 2020, str. 8–9.

⁸⁰ Načrtovano število podprtih projektov: 2.000. Več o tem v Predlogu sprememb in dopolnitev poslovnega in finančnega načrta javnega sklada Republike Slovenije za podjetništvo za leto 2020, str. 13, 15.

Spreminjanje že obstoječih produktov:

- (i) *mikrogarancije za MSP – kritje škode zaradi virusa COVID-19 (P1 plus 2020 – C.19; načrtovana višina sredstev 79,2 mio EUR)*⁸¹,
- (ii) *posebne spodbude za digitalno transformacijo podjetij (P4D-C19; načrtovana višina sredstev: 15 mio EUR)*⁸²,
- (iii) *posebne spodbude za razvoj lesarstva (P4L 2020; načrtovana višina razpisanih sredstev: 6,2 mio EUR)*⁸³, in
- (iv) *izvajanje vavčerskega sistema spodbud za MSP (načrtovana višina sredstev: 8,73 mio EUR)*⁸⁴.

Hkrati pa so še vedno na voljo standardni finančni⁸⁵ in vsebinski produkti, v skladu z novo situacijo pa so modificirali tudi posamezne aktivnosti Sklada na področju strateških partnerstev in pomoči podjetjem pri internacionalizaciji.

---

⁸¹ Gre za 8. 5. 2020 vpeljane spremembe javnega razpisa Garancije za bančne kredite s subvencijo obrestne mere (P1 plus 2020, 20. 3. 2020) – vzpostavitev nove kreditno – garancijske linije (C.19) – kredit za zagotovitev zadostne likvidnostiza financiranje poslovanja v obdobju epidemije ter spodbujanje podjetij za nadaljno izvajanje podjetniške aktivnosti – višina kredita: največ 100.000 EUR (mikro in majhna podjetja), 200.000 EUR srednja podjetja; doba kredita: 1,5–5 let, odprt razpis: 20. 10. 2020. Več o tem v P1 plus 2020 – Garancije za bančne kredite s subvencijo obrestne mere in Vzpostavljena nova kreditno garancijska linija za kritje škode COVID-19.

⁸² P4D-C19 – modifikacija P4D 2019–2023, ki se je 24. 4. 2020 predčasno zaprl, zaradi zagotavljanja sredstev za nujno potrebne ukrepe za blažitev posledic epidemije; MSP z najmanj 5 zaposlenimi (poleg GD tudi samostojni podjetniki in zadrage); nepovratna sredstva v višini: 30.000–100.000 EUR (oz. bodo lahko sofinancirala upravičene stroške do največ 60 %); odprt razpis: do 15. 1. 2021 oz. do porabe sredstev (5 mio EUR v 2020 in 10 mio EUR v 2021); Za več o tem glej P4D-C19 – Spodbude za digitalno transformacijo MSP in Predlog sprememb in dopolnitev poslovnega in finančnega načrta javnega sklada Republike Slovenije za podjetništvo za leto 2020, str. 18–20.

⁸³ P4L 2020 – modifikacija P4L 2019 – Spodbude za razvoj lesarstva na področju polproizvodov 2.0; krediti najmanj 12 podprtim projektom v višini 50.000–500.000 EUR subvencije na podjetje; doba kredita: 2 leti; odprt razpis: do 15. 9. 2021; obdobje upravičenosti nastanka stroškov: od datuma oddaje vloge do 30. 9. 2022. Več o tem v P4L 2020 – Posebne spodbude – Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 4.0 in Predlogu sprememb in dopolnitev poslovnega in finančnega načrta javnega sklada Republike Slovenije za podjetništvo za leto 2020, str. 18.

⁸⁴ Vavčerski sistem spodbud za MSP – povečanje sredstev; načrtovano število podprtih podjetij 2.000. Višina sredstev v 2020: 4,52 mio EUR, preostalo v 2021.

⁸⁵ Mikrokrediti na problemskih območjih z visoko brezposelnostjo in na obmejnih problemskih območjih v RS (P7R 2019, do 1. 10. 2020), Semenski kapital – Konvertibilno posojilo za zagon inovativnih podjetij v višini 75.000 EUR (SK75 2020-2).

Literatura in viri

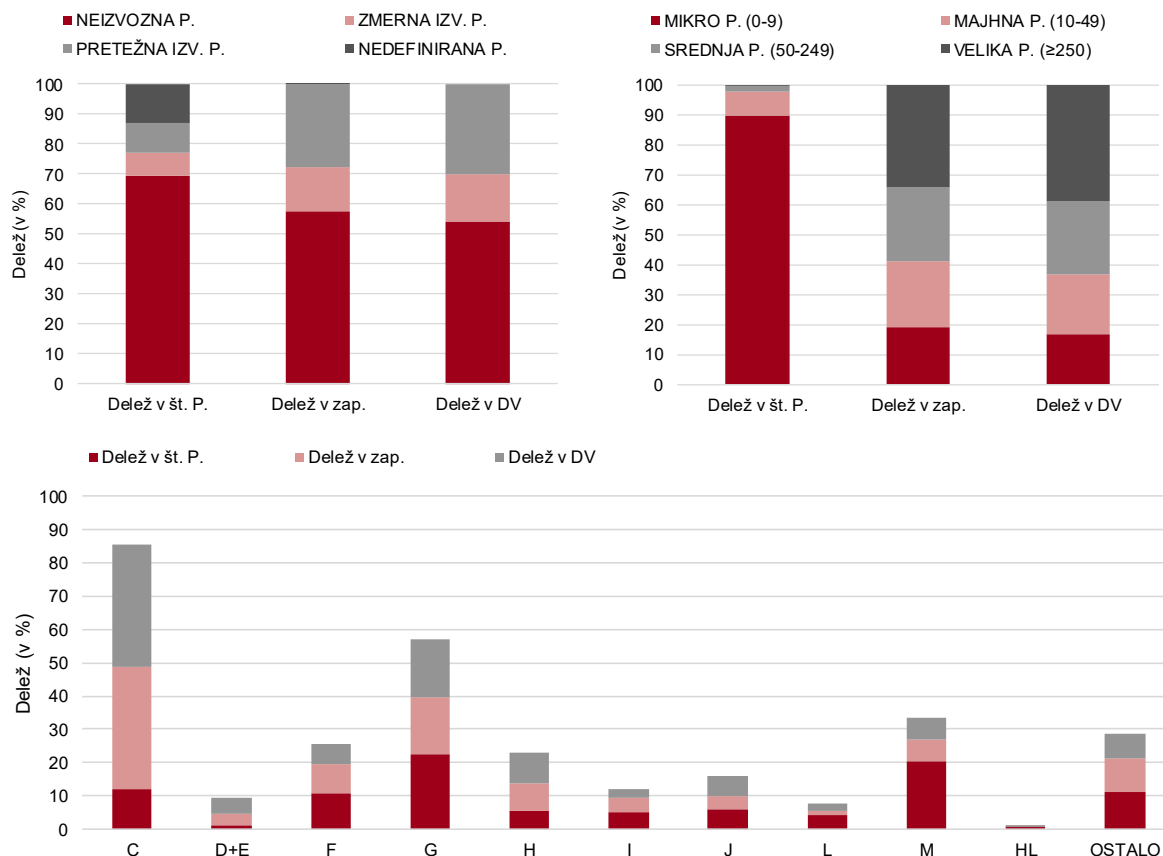
1. **200 milijonov evrov likvidnostnih posojil in 150 milijonov evrov zavarovalnih ter pozavarovalnih poslov SID banke v času epidemije. (27. 5. 2020).** Dostopno na https://www.sid.si/sites/www.sid.si/files/documents/novice/pr_sporocilo_prvi_rezultati_likvidnostnega_covid_financiranja_final.pdf
2. **Banke podeljujejo kredite podjetjem za namene soočanja s covidkrizo; prva posojila tudi po jamstveni shemi. (17. 7. 2020).** Dostopno na <https://www.bsi.si/mediji/1535/banke-podeljujejo-kredite-podjetjem-za-namene-soocanja-s-covidkrizo-prva-posojila-tudi-po-jamstveni-shemi>
3. **Coronavirus Response Investment Initiative. (13. 3. 2020).** Dostopno na https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/about_the_european_commission/eu_budget/13032020_-_coronavirus_response_investment_initiative_final_v2_0.pdf
4. **Coronavirus Response Investment Initiative Plus. (2. 4. 2020).** Dostopno na https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/04/04-02-2020-coronavirus-response-investment-initiative-plus-new-actions-to-mobilise-essential-investments-and-resources
5. **EKP Portfeljske garancije za MSP (2014-2020). (19. 5. 2020).** Dostopno na https://www.sid.si/sites/www.sid.si/files/documents/javna-narocila/pg_msp_predstavitev_instrumenta_1.pdf
6. **Evropska komisija odobrila shemo v višini 222 milijona EUR za financiranje podjetij, prizadetih zaradi izbruha koronavirusa. (9. 7. 2020).** <https://www.sid.si/novice/evropska-komisija-odobrila-shemo-v-visini-222-milijonov-eur-za-financiranje-podjetij>
7. **Financiranje naložb in obratnega kapitala za trajnostno rast turizma (TURIZEM 1). (6. 4. 2020).** Dostopno na https://www.sid.si/sites/www.sid.si/files/documents/financiranje-neposredno/turizem_1_brez_om_delovna_verzija_dolga_v1_2.4.2020_final6.4.2020.ai.pdf
8. **Financiranje poslovanja MSP (MSP9). (17. 6. 2020).** Dostopno na https://www.sid.si/sites/www.sid.si/files/documents/msp_9_brez_om_delovna_verzija_v1_17.6.2020_final.pdf
9. **Financiranje razvoja družbe znanja in inovativnega podjetništva. (avgust 2020).** Dostopno na <https://www.sid.si/mala-srednja-podjetja/financiranje-razvoja-druzbe-znanja-inovativnega-podjetnistva>
10. **Financiranje razvoja konkurenčnega gospodarstva in internacionalizacije. (avgust 2020).** Dostopno na <https://www.sid.si/mala-srednja-podjetja/financiranje-razvoja-konkurenčnega-gospodarstva-internationalizacije>
11. **Financiranje razvoja okolju prijazne družbe in proizvodnje. (avgust 2020).** Dostopno na <https://www.sid.si/mala-srednja-podjetja/financiranje-razvoja-okolju-prijazne-druzbe-proizvodnje>
12. **Financiranje regionalnega in družbenega razvoja. (avgust 2020).** Dostopno na <https://www.sid.si/mala-srednja-podjetja/financiranje-regionalnega-druzbenega-razvoja>
13. **Letno poročilo SID banke 2019. (2020).** Dostopno na https://www.sid.si/sites/www.sid.si/files/documents/letno_porocilo_2019.pdf
14. **Letno poročilo Slovenskega podjetniškega sklada, 2019. (junij 2020).** [interno gradivo]
15. **Neposredno financiranje podjetij v času izbruha COVID-19 (SDMKV). (9. 4. 2020).** Dostopno na https://www.sid.si/sites/www.sid.si/files/documents/financiranje-neposredno/sdmkv_brez_om_delovna_verzija_v2_9.4.2020_final.pdf
16. **Odredba o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) na območju Republike Slovenije. Uradni list RS, št. 19/20 in 68/20.**
17. **P1 plus 2020 – Garancije za bančne kredite s subvencijo obrestne mere. (avgust 2020).** Dostopno na <https://podjetniskisklad.si/images/LETAKI/2020/P1plus2020.pdf>

18. **P4D-C19 – Posebne spodbude – Spodbude za digitalno transformacijo MSP.** (avgust 2020). Dostopno na <https://podjetniskisklad.si/sl/razpisi?view=tender&id=111>
19. **P4L 2020 – Posebne spodbude – Spodbude za MSP za razvoj in uvajanje novih produktov v lesarstvu 4.0.** (avgust 2020). Dostopno na https://podjetniskisklad.si/images/razpisi/2020/P4L/200717_2---P4L-2020.pdf
20. **P7C 2020 COVID- Krediti za blažitev posledic epidemije SARS-CoV-2 na gospodarstvo.** (avgust 2020). Dostopno na <https://podjetniskisklad.si/images/COVID19/200828---P7C-2020-COVID-19.pdf>
21. **Poročilo o finančni stabilnosti, junij 2017.** (2017). Dostopno na https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/Porocilo_o_financi_stabilnosti_junij_2017.pdf
22. **Poročilo o finančni stabilnosti, januar 2018.** (2018). Dostopno na https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgffejfdRjfcga_fsr_januar-2018_lektorirano.pdf
23. **Poročilo o finančni stabilnosti, junij 2019.** (2019). Dostopno na https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgjhjqUxLPp_porocilo-o-financi-stabilnosti_junij-2019_koncno.pdf
24. **Poroštvo RS (ZDLGPE).** (11.9.2020). Dostopno na <https://www.sid.si/banke/porostvo-rs-zdlgpe>.
25. **Poroštvo RS (ZIUZEOP).** (11.9.2020). Dostopno na <https://www.sid.si/banke/poro%C5%A1to-rs-ziuzeop>.
26. **Predhodna ocena finančnih instrumentov COVID-19.** (junij 2020). [interno gradivo]
27. **Predlog načrta izvajanja finančnih instrumentov za omilitev posledic ekonomske krize zaradi epidemije COVID-19 za obdobje 2020-2023.** (23. 7. 2020). [interno gradivo]
28. **Predlog sklepa o soglasju h Ključnim elementom finančnih instrumentov za omilitev posledic ekonomske krize zaradi epidemije COVID-19.** (23. 7. 2020). [interno gradivo]
29. **Predlog sprememb in dopolnitev Poslovnega in finančnega načrta Javnega sklada Republike Slovenije za podjetništvo za leto 2020.** (29. 7. 2020). Dostopno na [http://84.39.218.201/MANDAT20/VLADNAGRADIVA.NSF/18a6b9887c33a0bdc12570e50034eb54/9fb611b6d42b2a51c12585b4004a73b8/\\$FILE/spr.PFN2020.doc](http://84.39.218.201/MANDAT20/VLADNAGRADIVA.NSF/18a6b9887c33a0bdc12570e50034eb54/9fb611b6d42b2a51c12585b4004a73b8/$FILE/spr.PFN2020.doc)
30. **Priročnik za učinkovito upravljanje in reševanje nedonosnih terjatev do mikro, malih in srednjih podjetij (MSME).** (2017). Dostopno na https://bankaslovenije.blob.core.windows.net/publication-files/gdgekdgJgiggggd_msme_npl_handbook_final_version_post-workshop_slo_clean.pdf
31. **SID BANKA na mednarodnih kapitalskih trgih uspešno izdala »COVID-19« obveznice.** (2. 7. 2020). Dostopno na https://www.sid.si/sites/www.sid.si/files/documents/izdaja_obveznice_junij_2020_final.pdf
32. **Slovenska načela finančnega prestrukturiranja dolgov v gospodarstvu.** (2014). Dostopno na <https://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=884>
33. **Slovenski računovodski standardi 2006.** Uradni list RS št. 118/2005.
34. **Smernice za prestrukturiranje mikro, majhnih in srednjih podjetij.** (2015). Dostopno na <https://www.zbs-giz.si/zdruzenje-bank.asp?StructureId=884>
35. **Standardna klasifikacija dejavnosti 2008.** (2010). Dostopno na <https://www.stat.si/doc/pub/skd.pdf>
36. **Statistični podatki iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida za gospodarske družbe.** (različna leta). Ljubljana: AJ PES.
37. **Ublažitev finančnih posledic širjenja virusa SARS-CoV2 v gospodarstvu.** (marec 2020). Dostopno na <https://www.sid.si/novice/ublazitev-financnih-posledic-sirjenja-virusa-sars-cov2-v-gospodarstvu>

38. **Vlada o gospodarskih temah.** (23. 7. 2020). Dostopno na <https://www.iusinfo.si/medijsko-sredisce/dnevne-novice/267868>
39. **Vzpostavljena nova kreditno garancijska linija za kritje škode COVID-19.** (13. 5. 2020). Dostopno na <https://podjetniskisklad.si/sl/novice-in-objave/novice/sporocila-za-javnost/696-v-okviru-razpisa-p1-plus-2020-vzpostavljena-nova-kreditno-garancijska-linija-za-kritje-skode-covid-19>
40. **Začasni okvir za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19 (2020/C 91 I/01).** (20. 3. 2020). Dostopno na [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0320\(03\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0320(03)&from=EN)
41. **Zakon o interventnem ukrepu odloga plačila obveznosti kreditojemalcev (ZIUOPOK).** Uradni list RS št. 36/20 in 49/20 - ZIUZEOP.
42. **Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP).** Uradni list RS št. 49/20 in 61/20.
43. **Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1L).** Uradni list RS št. 55/2015.
44. **Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (ZDLGPE).** Uradni list RS št. 61/20.
45. **Združenje Občin Slovenije - 27. REDNA SEJA VLADE RS.** (24.7.2020). Dostopno na http://www.zdruzenjeobcin.si/fileadmin/datoteke/2020/SEJE_VLADE/27_REDNA_SEJA_VLADE_RS_23.7.2020.pdf

Priloga

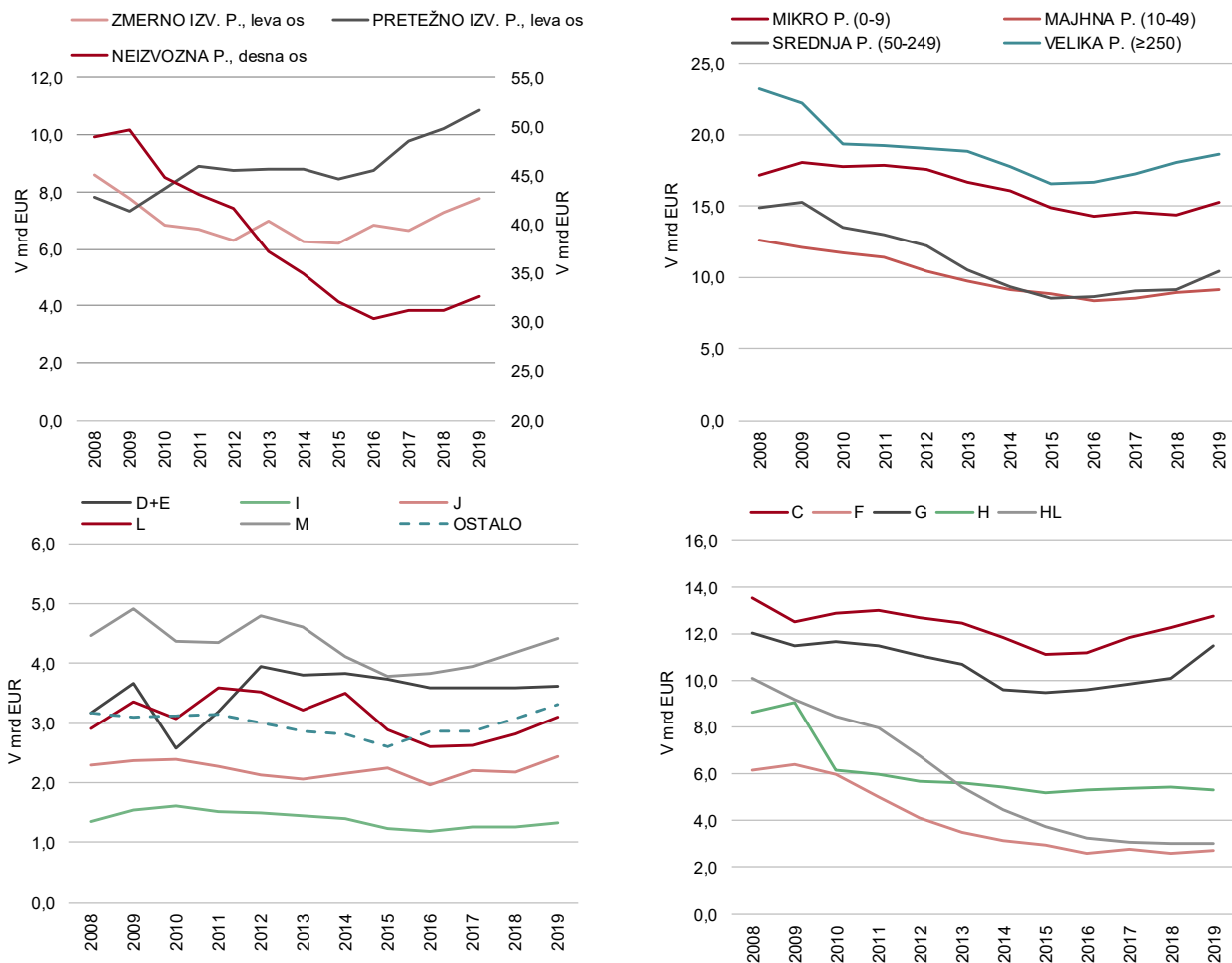
Slika 1: Deleži podjetij po izvozni usmerjenosti, velikosti in izbranih dejavnostih, 2019

Opomba: št.P. – število podjetij; zap – zaposlenost; DV – dodana vrednost; OSTALO (A, B, del K, N, R, S, O-Q, U)
Vir: AJPES, preračuni UMAR.

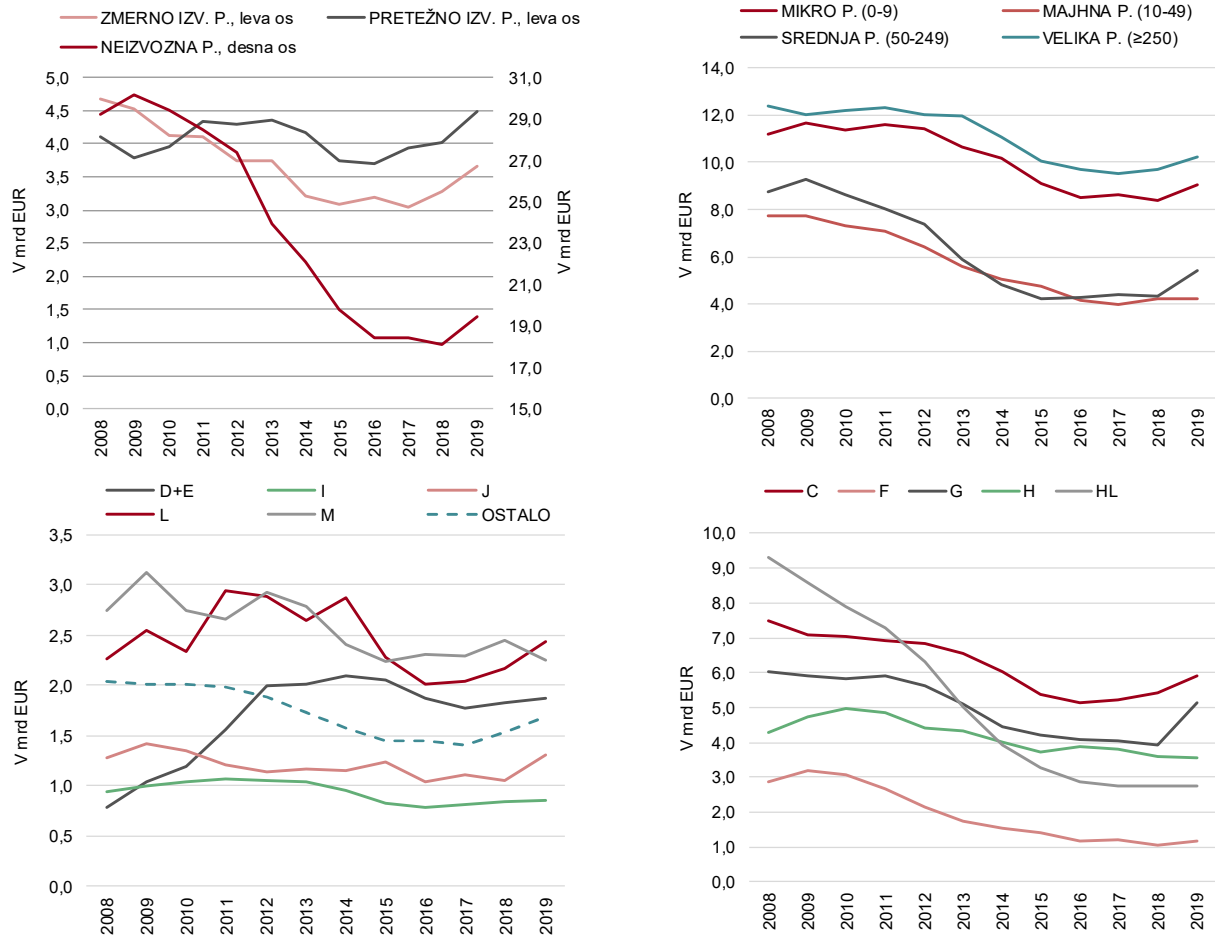
Slika 2: Celotni dolg glede na izvozno usmerjenost, velikost in izbrane dejavnosti, 2008–2019

Opomba: IZV.P. – izvozna podjetja.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

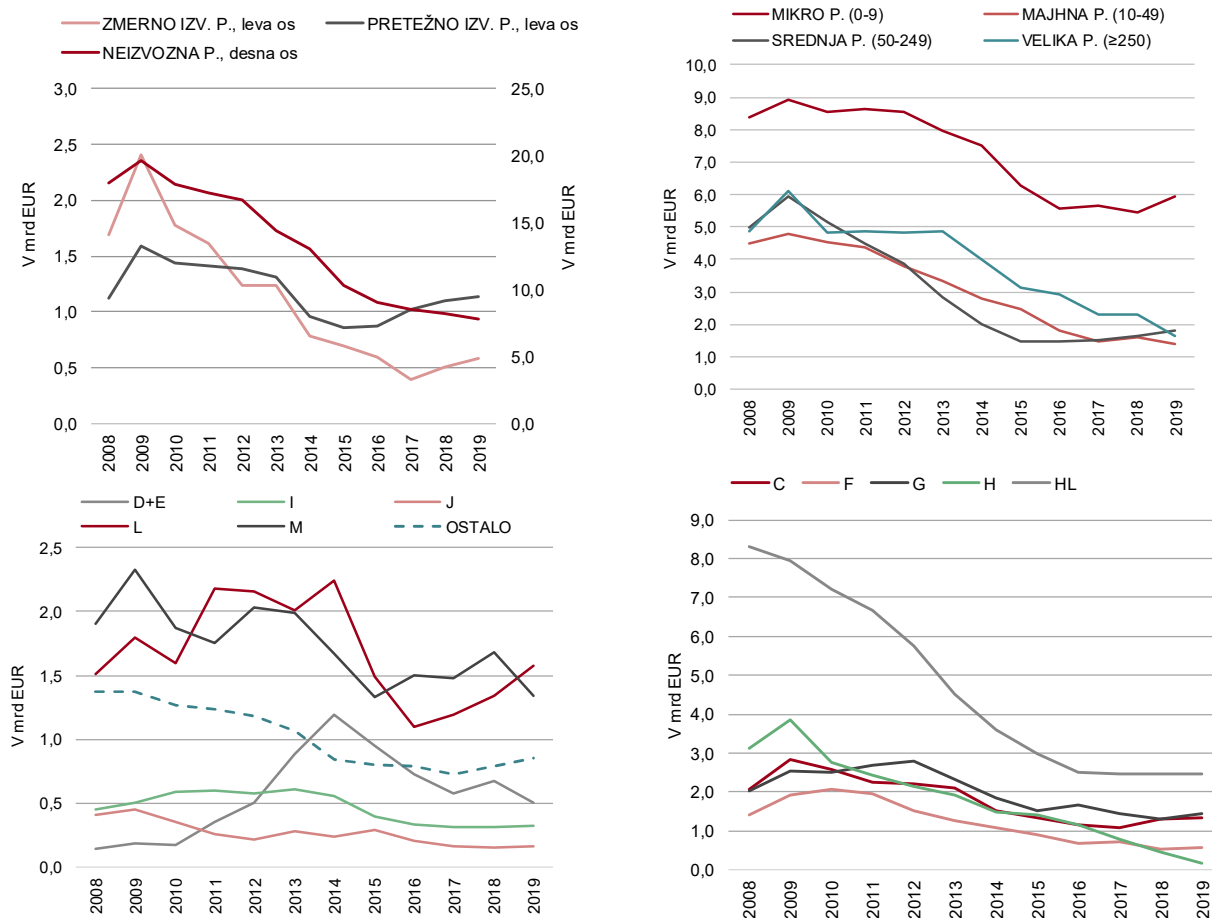
Slika 3: Finančni dolg glede na izvozno usmerjenost, velikost in izbrane dejavnosti, 2008–2019

Opomba: IZV. P. – izvozna podjetja.

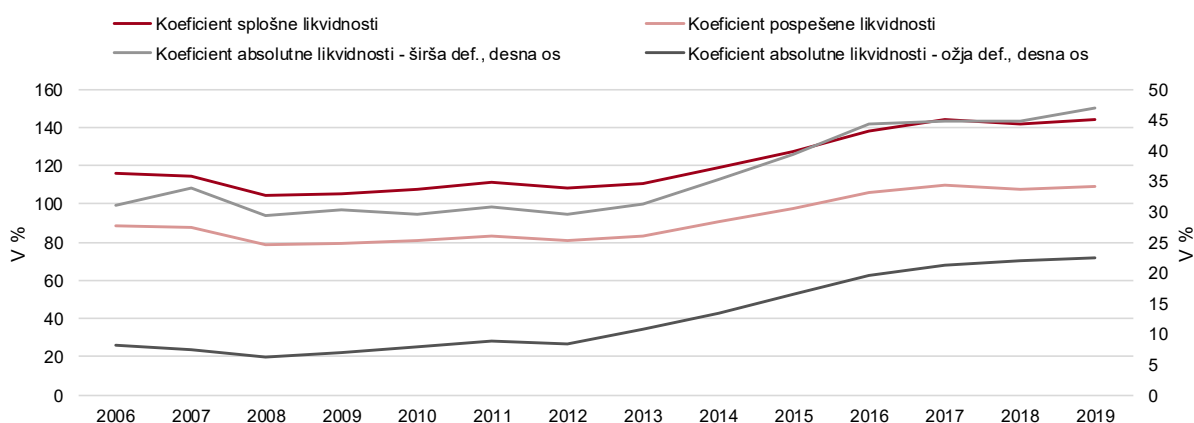
Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Slika 4: Prezadolženost glede na izvozno usmerjenost, velikost in izbrane dejavnosti, 2008–2019

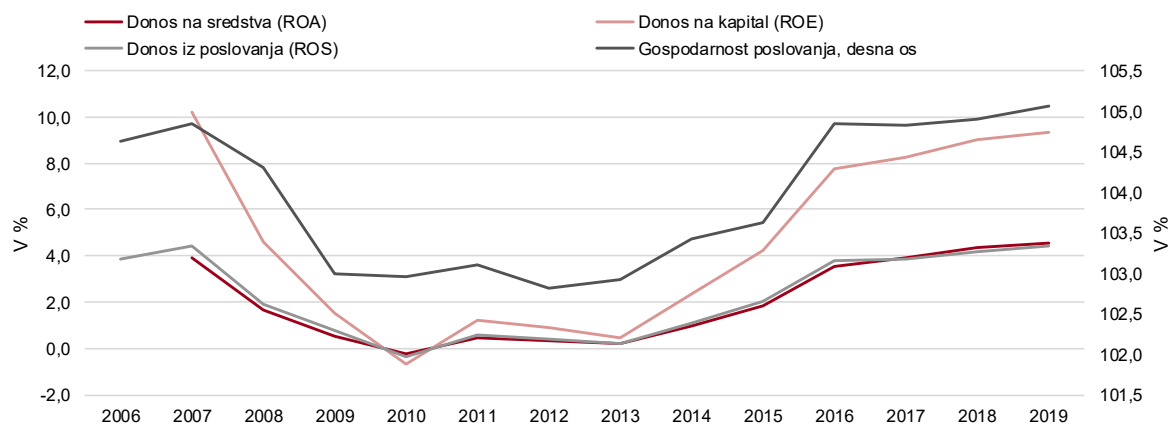
Opomba: IZV. P. – izvozna podjetja.
Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Slika 5: Kazalniki likvidnosti celotnega podjetniškega sektorja, 2006–2019

Opomba: Koeficient splošne likvidnosti (angl. current ratio) - nam pokaže, ali bi podjetje lahko pokrilo vse trenutne kratkoročne obveznosti s kratkoročnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago; Koeficient pospešene likvidnosti (angl. quick ratio) - nam pove, ali bi podjetje lahko pokrilo svoje kratekoročne obveznosti, če ne bi moglo uporabiti (prodati) zalog za pokrivanje teh obveznosti; Koeficient absolutne likvidnosti (angl. cash ratio) - poskuša normirati minimalno potreben znesek denarja za vsakodnevno poravnavanje zapadlih dolgov. Ločimo pa med "širšim" in "ožjim" koeficientom absolutne likvidnosti. Prvi poleg denarnih sredstev vključuje še kratkoročne finančne naložbe; def. – definicija.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.

Slika 6: Kazalniki dobičkonosnosti celotnega podjetniškega sektorja, 2006–2019

Opomba: Donos na sredstva (ROA) – angl. Return on assets; Donos na kapital (ROE) – angl. Return on equity; Donos iz poslovanja (ROS) – angl. Return on sales; Gospodarnost poslovanja – delež kosmatega donosa od poslovanja v poslovnih odhodkih.

Vir: AJPES, preračuni UMAR.